

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
GERARD HOGAN
prednesené 16. septembra 2021¹

Vec C-251/20

**Gtflix Tv
proti
DR**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie č. 1215/2012 – Uverejnenie znevažujúcich výrokov o právnickej osobe na internete – Žaloby na opravu údajov, odstránenie obsahu a náhradu vzniknutej škody – Príslušnosť na prejednanie žalôb na náhradu vzniknutej škody – Strategické žaloby proti účasti verejnosti (SLAPP)“

I. Úvod

1. Od vstupu Bruselského dohovoru o právomoci a výkone rozhodnutí do platnosti² a jeho následného nahradenia rôznymi verziami nariadenia Brusel³, sa tento celý súbor „poeurópšteného“ medzinárodného práva súkromného usiloval podporovať predvídateľnosť a istotu pri rozdelení právomoci súdov jednotlivých členských štátov v občianskych veciach. Bruselský systém sa tiež v prípadoch, v ktorých je to možné, usiloval sústrediť miesto právomoci súdu vo vzťahu ku konkrétnej veci na čo najmenej právnych poriadkov, konkrétne na tie, ktoré majú najužšiu väzbu k žalobe.

2. Tieto ciele však boli spochybnené množstvom prípadov siahajúcich prinajmenšom do roku 1995, keď bolo vydané rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Shevill⁴. Situácia je najväčšia v prípade, keď sa žalobca domáha náhrady škody za mimozmluvnú zodpovednosť z dôvodu článku poškodzujúceho dobré meno a iných podobných publikácií, keď sa tvrdí, že porušenie spôsobilo ujmu v niekoľkých rôznych jurisdikciách. Za takýchto okolností sa nezdá, že by bolo možné využiť pravidlo, ktoré uspokojivo vyrieši tieto potenciálne protichodné ciele istoty, predvídateľnosti a blízkosti veci na jednej strane, a zároveň zabráni existencii veľkého počtu

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Bruselský dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, p. 32).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ, L 351, 2012, s. 1).

⁴ Rozsudok zo 7. marca 1995, Shevill a i. (C-68/93, EU:C:1995:61).

súdov, ktoré majú právomoc na strane druhej. Tieto problémy sú zosilnené technologickými pokrokmi súčasného sveta v prípade, keď boli údajne výroky poškodzujúce dobré meno alebo iným spôsobom protiprávne výroky uverejnené na internete.

3. To je všeobecný právny rámec zložitých otázok týkajúcich sa právomoci, ktoré vznikajú v rámci prejednávaneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý sa týka výkladu článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012.

4. Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Gtflix Tv, ktorej predmetom činnosti je výroba a distribúcia obsahu pre dospelých a má sídlo v Českej republike, a DR, režisérom, producentom a distribútorom pornografických filmov s bydliskom v Maďarsku, v súvislosti s náhradou za údajne hanlivé výroky zo strany DR na niekoľkých internetových stránkach a fórach. Pred posúdením skutkových okolností a hmotnoprávných otázok je potrebné najprv vymedziť relevantný právny rámec.

II. Právny rámec

A. Medzinárodné právo

5. Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva podpísaný 20. marca 1883, revidovaný v Štokholme 14. júla 1967 a zmenený a doplnený 28. septembra 1979 (*Zbierka zmlúv Organizácie spojených národov*, zv. 828, č. 11851, s. 305), sa týka priemyselného vlastníctva v najširšom slova zmysle a vzťahuje sa na patenty, ochranné známky, priemyselné vzory, úžitkové vzory, ochranné známky pre služby, obchodné mená, zemepisné označenia a potláčanie nekalej súťaže.

6. Článok 10 bis uvedeného dohovoru stanovuje:

„(1) Únijne krajiny sú povinné zabezpečiť príslušníkom Únie účinnú ochranu proti nekalej súťaži.

(2) Nekalou súťažou je každá súťažná činnosť, ktorá odporuje poctivým zvyklostiam v priemysle alebo obchode.

(3) Musia sa najmä zakázať:

1. akékoľvek činy, ktoré by mohli akokoľvek spôsobiť zámenu s podnikom, výrobkami alebo s priemyslovou alebo obchodnou činnosťou súťažiteľa;

2. falošné údaje pri vykonávaní obchodu, ktoré by mohli poškodiť dobrú povesť podniku, výrobkov alebo priemyslovej alebo obchodnej činnosti súťažiteľa;

3. údaje alebo tvrdenia, ktorých používanie pri prevádzke obchodu by mohlo uvádzať verejnosť do omylu o vlastnosti, spôsobe výroby, charakteristike, spôsobilosti na použitie alebo o množstve tovaru.“

B. Právo Únie

1. Nariadenie č. 1215/2012

7. Odôvodnenia 13 až 16 a 21 nariadenia č. 1215/2012 uvádzajú:

„(13) Medzi konaniami, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie a územím členských štátov by mala existovať väzba. Preto by sa spoločné normy právomoci mali v zásade uplatňovať, ak má žalovaný bydlisko na území niektorého z členských štátov.

(14) Na žalovaného, ktorý nemá bydlisko v niektorom z členských štátov, by sa v zásade mali uplatňovať normy právomoci platné na území členského štátu konajúceho súdu.

S cieľom zaručiť ochranu spotrebiteľov a zamestnancov, ochrániť právomoc súdov členských štátov v prípadoch, keď majú výlučnú právomoc, a rešpektovať zmluvnú voľnosť účastníkov by sa určité normy právomoci ustanovené v tomto nariadení mali uplatňovať bez ohľadu na bydlisko žalovaného.

(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska [miesta usadenia – *neoficiálny preklad*] žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko [sídlo – *neoficiálny preklad*] právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, [čo – *neoficiálny preklad*] nemohla rozumne predvídať. Je to dôležité predovšetkým v prípade sporov týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodzovania dobrého mena.

...

(21) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v rôznych členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. Mal by existovať jasný a účinný spôsob na riešenie prípadov prekážky začatej veci a súvisiacich vecí, ako aj na odstránenie problémov, ktoré vyplývajú z rozdielného určovania času, kedy sa začalo konanie, v právnych poriadkoch jednotlivých štátov. Na účely tohto nariadenia by sa mal tento čas definovať osobitne.“

8. Pravidlá právomoci sú uvedené v kapitole II tohto nariadenia, ktorá zahŕňa články 4 až 34.

9. Článok 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, ktorý je uvedený v kapitole II oddiele 1 s názvom „Všeobecné ustanovenia“, znie nasledovne:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

10. Článok 5 ods. 1 daného nariadenia, ktorý patrí do oddielu 1, stanovuje:

„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

11. Znenie článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 je zhodné so znením článku 5 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42), ktoré bolo zrušené nariadením č. 1215/2012, a zodpovedá zneniu článku 5 ods. 3 Bruselského dohovoru. Toto ustanovenie, ktoré je súčasťou kapitoly II oddielu 2 nariadenia č. 1215/2012 s názvom „Osobitná právomoc“, stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:

...

(2) vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok;“

12. Článok 30 nariadenia č. 1215/2012 znie takto:

„1. Ak sa koná o súvisiacich veciach na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže prerušiť konanie.

2. Ak konanie na súde, ktorý začal konať ako prvý, prebieha na prvom stupni, iný súd môže tiež na žiadosť jedného z účastníkov odmietnuť vykonávať svoju právomoc, ak súd, ktorý začal konať ako prvý, má právomoc rozhodovať vo všetkých týchto veciach a ak jeho právny poriadok pripúšťa ich zlúčenie.

3. Na účely tohto článku sa veci považujú za súvisiace, ak sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné prerokovať a rozhodnúť ich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.“

2. *Nariadenie (ES) č. 864/2007*

13. Odôvodnenie 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II)⁵ stanovuje:

„(7) Vecná pôsobnosť a ustanovenia tohto nariadenia by mali byť zlučiteľné s nariadením Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I)⁶ a nástrojmi, ktoré sa zaoberajú rozhodným právom pre zmluvné záväzky.“

14. Článok 4 predmetného nariadenia s názvom „Všeobecné pravidlo“ stanovuje:

„1. Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, spravuje sa mimozmluvný záväzok vyplývajúci z civilného deliktu právnym poriadkom krajiny, na území ktorej vznikla škoda, bez

⁵ Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 73.

⁶ Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

ohľadu na to, na území ktorej krajiny došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, a bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín nastali nepriame následky takejto skutočnosti.

2. Ak však osoba, o ktorej sa tvrdí, že je zodpovedná, ako aj poškodená osoba majú svoj obvyklý pobyt v tej istej krajine v čase vzniku škody, civilný delikt sa spravuje právnym poriadkom tejto krajiny.

3. Ak je zo všetkých okolností veci zrejmé, že civilný delikt má zjavne užšiu väzbu s inou krajinou, než je krajina uvedená v odseku 1 alebo 2, uplatní sa právny poriadok tejto inej krajiny. Zjavne užšia väzba s inou krajinou sa môže zakladať najmä na už existujúcom vzťahu medzi stranami, ako napríklad zmluva, ktorý je úzko spojený s predmetným civilným deliktom.“

15. Článok 6 ods. 1 až 2 rovnakého nariadenia s názvom „Nekalá súťaž a konanie obmedzujúce slobodnú súťaž“ znie takto:

„1. Mimosmluvný záväzok vyplývajúci z nekalej súťaže sa spravuje právnym poriadkom krajiny, kde došlo alebo by mohlo dôjsť k poškodeniu konkurenčných vzťahov alebo kolektívnych záujmov spotrebiteľov.

2. Ak prejav nekalej súťaže poškodzuje výlučne záujmy určitého súťažiteľa, uplatní sa článok 4.“

C. Francúzske právo

16. Podľa francúzskeho práva je nekalou súťažou akékoľvek konanie spočívajúce v nadmernom využívaní slobody podnikania osoby prostredníctvom postupov, ktoré sú v rozpore s pravidlami a zvykmi a ktoré spôsobujú škodu. Medzi uznané formy nekalej súťaže patrí znevažovanie, ktoré podľa judikatúry francúzskeho kasačného súdu spočíva v uverejňovaní informácií, ktoré môžu znevážiť konkurentov.⁷ Tento občianskoprávny delikt – ktorý sa líši od ohovárania – sa riadi francúzskymi pravidlami o občianskoprávnej zodpovednosti.

III. Skutkový stav a prejudiciálna otázka

17. Gtflex Tv je spoločnosť so sídlom v Českej republike, ktorá vyrába a šíri to, čo je niekedy eufemisticky nazývané ako televízne programy s obsahom pre dospelých. DR je režisérom, producentom a distribútorom pornografických filmov s bydliskom v Maďarsku. Jeho filmy sú uvádzané na trh prostredníctvom internetových stránok prevádzkovaných v Maďarsku, ktoré DR vlastní.

⁷ Cass. com., 24. september 2013, č. 12-19.790. Pozri tiež cass. com., 18. október 2016, č. 15-10.384; cass. com., 15. január 2020, č. 17-27.778, a cass. com., 4. marec 2020, č. 18-15.651.

18. DR údajne pravidelne šíril znevažujúce výroky týkajúce sa spoločnosti Gtflix Tv na niekoľkých internetových stránkach a fórach. Gtflix Tv formálne vyzvala DR, aby tieto výroky vzal späť. Keďže DR tak neurobil, Gtflix Tv podala proti nemu predsedovi Tribunal de grande instance de Lyon (Súd prvého stupňa Lyon, Francúzsko) návrh na nariadenie predbežného opatrenia. V rámci tohto konania navrhla, aby bola DR uložená povinnosť:

- pod hrozbou pokuty upustiť od akéhokoľvek znevažovania týkajúceho sa spoločnosti Gtflix Tv a jej internetovej stránky a povinnosť uverejniť na každom dotknutom fóre súdnu tlačovú správu vo francúzskom a anglickom jazyku,
- umožniť spoločnosti Gtflix Tv uverejniť komentár na predmetných fórach spravovaných DR,
- zaplatiť spoločnosti Gtflix Tv symbolickú sumu vo výške jedno euro ako náhradu hospodárskej ujmy a rovnakú sumu ako náhradu nemajetkovej ujmy.

19. Odporca vzniesol námietku nedostatku právomoci francúzskeho súdu. Tribunal de grande instance, Lyon (Súd prvého stupňa Lyon) sa s týmto podaním odporcu stotožnil.

20. Gtflix Tv podala proti tomuto uzneseniu odvolanie na Cour d'appel de Lyon (Odvolací súd Lyon, Francúzsko), ktorým sa domáhala priznania náhrady škody v predbežnej výške 10 000 eur z titulu majetkovej a nemajetkovej ujmy vzniknutej vo Francúzsku. Rozsudkom z 24. júla 2018 odvolací súd tiež potvrdil nedostatok právomoci francúzskeho súdu.

21. Navrhovateľka potom podala kasačný opravný prostriedok na Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko). Na tomto súde Gtflix Tv napáda rozsudok odvolacieho súdu z 24. júla 2018, ktorým bol určený nedostatok právomoci francúzskych súdov v prospech českých súdov, pretože súdy členského štátu sú podľa názoru spoločnosti Gtflix Tv príslušné na rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa škôd spôsobených na území tohto členského štátu obsahom umiestneným na internete, hneď, ako bol tento obsah na jeho území dostupný. Cour d'appel de Lyon (Odvolací súd Lyon) porušil článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 tým, že vylúčil právomoc francúzskych súdov z dôvodu, že nestačí, aby komentáre, o ktorých sa predpokladá, že sú znevažujúce a boli uverejnené na internete, boli dostupné v jurisdikcii súdu, ktorý vec prejednáva, ale že tento obsah musí mať nejaký význam pre osoby, ktoré majú na území tohto členského štátu bydlisko.

22. Vnútroštátny súd sa pravdepodobne domnieva, že rozhodnutie Cour d'appel de Lyon (Odvolací súd Lyon) síce vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, ale že nedostatok právomoci francúzskych súdov rozhodovať o žiadosti o opravu alebo odstránenie výrokov je odôvodnený. Z rozsudku zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), totiž vyplýva, že žiadosť o opravu alebo odstránenie údajov nemôže byť podaná na súdy určitého štátu iba z dôvodu, že tieto údaje sú z tohto členského štátu prístupné. Tieto úvahy boli samozrejme obsiahnuté v rozsudku vydanom v súvislosti so sporom týkajúcim sa poškodzovania dobrého mena. Vzhľadom na to, že odôvodnenie tejto veci bolo založené na všadeprítomnej povahe dotknutých údajov, použije sa obdobne na žiadosti o odstránenie alebo opravu výrokov, ktoré môžu predstavovať (údajné) znevažovanie.

23. Vnútroštátny súd si však kladie otázku, či v prípade žalôb na náhradu škody súvisiacich s existenciou takéhto nekalosúťažného konania môže navrhovateľka podať žalobu na súdy každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah uverejnený na internete,

a zároveň požadovať opravu údajov, odstránenie obsahu a nahradenie nemajetkovej a majetkovej ujmy, alebo či sa so žalobou na náhradu škody musí obrátiť na súd príslušný na nariadenie opravy údajov a odstránenie znevažujúcich výrokov.

24. Za týchto okolností Cour de cassation (Kasačný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Majú sa ustanovenia článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že osoba, ktorá sa domnieva, že došlo k porušeniu jej práv šírením hanlivých výrokov na internete a ktorá koná na účely opravy údajov a odstránenia obsahov a zároveň aj na účely náhrady z toho vyplývajúcej nemajetkovej a hospodárskej ujmy, môže v súlade s rozsudkom z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. [(C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, body 51 a 52)], žiadať na súdoch každého členského štátu, na ktorého území je prístupný obsah informácie uverejnenej na internete, o náhradu škody spôsobenej na území tohto členského štátu, alebo musí v zmysle rozsudku zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan [(C-194/16, EU:C:2017:766, bod 48)], podať tento návrh na náhradu škody na súde, ktorý má právomoc nariadiť opravu údajov a odstránenie hanlivých komentárov?“

IV. Analýza

25. Na úvod treba zdôrazniť, že samotná okolnosť, že v jednom návrhu na začatie konania je obsiahnutých niekoľko druhov návrhov podaných spoločne, nemá vplyv na pravidlá na určenie právomoci uplatniteľné na každý z týchto návrhov, pretože návrh môže byť v prípade potreby rozdelený.⁸ Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že aj keď navrhovateľka vo veci samej vznikla niekoľko druhov návrhov, otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka iba určenia súdov, ktoré treba považovať za príslušné na rozhodovanie o žalobe o náhradu škody z dôvodu znevažovania.

26. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že odchylné od článku 4 nariadenia č. 1215/2012, ktorý priznáva právomoc rozhodovať spor vo veci samej súdom členského štátu, v ktorom má odporca bydlisko, článok 7 bod 2 tohto nariadenia stanovuje, že vo veciach týkajúcich sa mimozmluvnej alebo kvázi mimozmluvnej zodpovednosti môže byť osoba, ktorá má bydlisko v niektorom členskom štáte, žalovaná v inom členskom štáte na súde miesta, kde došlo alebo môže dôjsť ku škodovej udalosti.⁹

27. Vzhľadom na to, že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 preberá znenie a ciele článku 5 ods. 3 nariadenia č. 44/2001, ako aj ešte predtým znenie a ciele článku 5 ods. 3 Bruselského dohovoru, je potrebné sa domnievať, že výklad týchto dvoch ustanovení zo strany Súdného dvora platí aj pre článok 7 bod 2.¹⁰

28. Z ustálenej analýzy Súdného dvora vyplýva, že pravidlo osobitnej právomoci stanovené v článku 5 bode 3 Bruselského dohovoru a článku 5 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 je založené na existencii osobitne úzkej väzby medzi sporom a súdom miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, čo odôvodňuje priznanie právomoci

⁸ Pozri napríklad v rámci újinného konania uznesenie zo dňa 12. júna 2012, Strack/Komisia (T-65/12 P, EU:T:2012:285).

⁹ Túto možnosť uprednostňujú žalobcovia, pretože sa môžu obávať, či už správne alebo nesprávne, existencie ochranných predsudkov zo strany súdov členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, alebo ktorí sa chcú vyhnúť prípadným dodatočným nákladom spojeným s vedením konania na diaľku.

¹⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 39); z 25. októbra 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, body 31 a 32); z 13. marca 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 19), a z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, bod 22).

tomuto súdu z dôvodov riadneho výkonu spravodlivosti a hospodárnej organizácie konania.¹¹ V oblasti mimozmluvnej zodpovednosti je totiž súd miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, zvyčajne najlepšie spôsobilý rozhodnúť najmä z dôvodov blízkosti sporu a jednoduchšieho vykonávania dôkazov.¹²

29. Keďže sa však toto ustanovenie odchyľuje od základnej zásady stanovenej v súčasnosti v článku 4 nariadenia č. 1215/2012, ktorá priznáva právomoc súdom bydliska odporcu, článok 7 bod 2 sa má vykladať striktné a neumožňuje výklad nad rámec prípadov výslovne uvedených v danom nariadení.¹³

30. Podľa rovnako ustálenej judikatúry Súdneho dvora je však potrebné pojem „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“¹⁴ chápať tak, že zahŕňa dve rôzne miesta, a to miesto, kde sa škoda prejavila, a miesto, kde došlo k udalosti, ktorá je príčinou tejto škody (tiež nazývané miesto príčinnej udalosti), pričom každé z nich môže podľa okolností poskytnúť obzvlášť užitočné indície týkajúce sa dôkazov a organizácie konania.¹⁵ Preto v prípade, keď je miesto, kde sa nachádzajú tieto hraničné ukazovatele, odlišné, odporca môže byť podľa voľby navrhovateľa žalovaný na súde jedného alebo druhého miesta.¹⁶

31. V prejednávanej veci sa položená prejudiciálna otázka týka iba určenia miesta, kde škoda vznikla.

32. V tomto ohľade Súdny dvor spresnil, že týmto hraničným ukazovateľom je miesto, kde sa prejavili škodlivé účinky skutočnosti, ktorá viedla ku škode, to znamená miesto, kde sa konkrétne prejaví škoda spôsobená chybným výrobkom.¹⁷ Toto miesto sa však môže líšiť v závislosti od presnej povahy práva, ktoré bolo údajne porušené.¹⁸

33. Súdny dvor napríklad v zásade rozhodol, že v prípade podvodu ovplyvňujúceho hodnotu finančných certifikátov, ktoré, keďže ide o nehmotný majetok, musia byť uložené na osobitnom bankovom účte nazývanom účet cenných papierov, sú súdmi príslušnými z dôvodu vzniku škody súdy miesta, kde má bydlisko žalobca, ak je tento bankový účet vedený v banke so sídlom v obvode

¹¹ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. októbra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, bod 46); zo 16. mája 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, bod 26); z 3. apríla 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, bod 28), a z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, bod 39); zo 17. júna 2021, Mittelbayerischer Verlag (C-800/19, EU:C:2021:489, bod 27).

¹² Pozri v tomto zmysle napríklad rozsudok zo 16. mája 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, bod 27).

¹³ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. septembra 1988, Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, bod 19), alebo z 15. januára 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, bod 25); rozsudok zo 16. mája 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, bod 24), a z 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, body 17 a 18). Podľa judikatúry Súdneho dvora však potreba striktného výkladu pravidiel o osobitnej právomoci znamená iba to, že pravidlá uvedené v článku 7 sa nesmú vykladať v širšom zmysle, než vyžaduje ich účel. Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. novembra 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, bod 28), alebo z 25. marca 2021, Obala i lučice (C-307/19, EU:C:2021:236, bod 76).

¹⁴ Príčinná udalosť je definovaná ako skutočnosť, ktorá viedla ku vzniku škody. Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, bod 27).

¹⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, body 23 a 38), alebo zo 17. júna 2021, Mittelbayerischer Verlag (C-800/19, EU:C:2021:489, bod 29). Z tohto dôvodu, ako vysvetlím, Súdny dvor uznal právomoc súdom miesta centra záujmov poškodeného bez toho, aby také kritérium bolo obsiahnuté v nariadení č. 1215/2012.

¹⁶ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. januára 2014, Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, bod 23), a z 29. júla 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, bod 25).

¹⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, bod 27).

¹⁸ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. októbra 2013, Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, bod 32), a z 22. januára 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, bod 29).

týchto súdov.¹⁹ Súdny dvor však uviedol, že toto riešenie sa neuplatňuje v prípade, keď žalobca uplatňuje peňažnú ujmu vyplývajúcu z investičných rozhodnutí prijatých v dôsledku nepresných, neúplných alebo zavádzajúcich informácií, ktoré sú ľahko dostupné na celosvetovej úrovni, ak sa na spoločnosť, ktorá vydala dotknuté finančné nástroje, nevzťahovali zákonné povinnosti informovania v členskom štáte, v ktorom majú banka alebo investičná spoločnosť, v registri ktorej je účet zapísaný, sídlo.²⁰

34. Vo veci nemajetkovej ujmy údajne spôsobenej novinovým článkom uverejneným v niekoľkých členských štátoch Súdny dvor v rozsudku Shevill uviedol, že poškodený môže podať žalobu na náhradu škody proti vydavateľovi buď na súdoch štátu, v ktorom má vydavateľ, ktorý uverejnil článok poškodzujúci povest', sídlo, pričom tieto súdy môžu rozhodnúť o náhrade celej škody vyplývajúcej z poškodenia povesti, alebo na súdy každého štátu, v ktorom došlo k šíreniu uverejneného článku a v ktorom podľa tvrdenia poškodeného bola poškodená jeho povest', ktoré sú príslušné iba na rozhodovanie o škode spôsobenej v štáte sídla súdu, na ktorý je podaná žaloba.²¹ Toto posledné uvedené pravidlo na určenie právomoci bolo niekedy opisované – najmä zo strany jeho kritikov – tak, že stanovuje zásadu rozdelenia právomoci, ktorú možno pre zjednodušenie nazvať ako „mozaikovitý prístup“ k príslušnosti.²²

35. Následne bol Súdny dvor vo veci eDate vyzvaný na posúdenie otázky cezhraničného poškodzujúceho obsahu na internete. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že tieto situácie sa líšia od situácií, keď obsah nie je uvedený na internete, a to jednak z dôvodu možnej všadeprítomnosti akéhokoľvek obsahu na internete a z dôvodu problematickosti tento rozsah šírenia s určitosťou a spoľahlivosťou kvantifikovať, a teda ohodnotiť ujmu spôsobenú výlučne v jednom členskom štáte.²³ Súdny dvor teda uviedol, že pokiaľ internetová stránka, na ktorej sa nachádza dotknutý obsah, neprijala žiadne obmedzujúce opatrenia, je súdom príslušným na posúdenie dôvodnosti žaloby na náhradu všetkej vzniknutej škody súd miesta, kde má údajný poškodený centrum svojich záujmov, keďže ide o miesto, kde môže byť najlepšie posúdený vplyv

¹⁹ Pozri rozsudok z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 55). V uvedenom rozsudku Súdny dvor odkazuje na pojem „bankový účet“ bez toho, aby ho ďalej objasnil. Treba však pripomenúť, že pojem „bankový účet“ je generický. Vzhľadom na to, že v tejto veci Súdny dvor používa tento výraz v jednotnom čísle, možno z toho vyvodiť, že úmyslom Súdneho dvora bolo odkázať na konkrétny druh účtu. Vzhľadom na osobitnú povahu dotknutých finančných produktov sa zdá, že týmto osobitným účtom je implicitne, ale nevyhnutne, účet cenných papierov, na ktorom boli certifikáty vedené, pretože na tomto účte sa prejavilo zníženie hodnoty certifikátov, a teda došlo k poškodeniu žalobcu.

²⁰ Rozsudok z 12. mája 2021, Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2021:377, bod 37).

²¹ Rozsudok zo 7. marca 1995, Shevill a i. (C-68/93, EU:C:1995:61, bod 33). Pokiaľ ide o určenie miesta príčinnej udalosti v prípade ohovárania prostredníctvom článku šíreného v tlači v niekoľkých zmluvných štátoch, Súdny dvor rozhodol, že ide o miesto, kde je dotknutý vydavateľ novín usadený, pretože ide o miesto, kde mala pôvod škodová udalosť a z ktorého boli hanlivé výroky urobené a uvedené do obehu. Tamže, bod 24.

²² Laazouzi, M.: L'extension du for européen aux personnes morales victimes d'atteintes aux droits de la personnalité sur Internet. In: *JCP* G. 4. december 2017, č. 49, s. 2225.

²³ Rozsudok z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, body 45 a 46).

obsahu uverejneného na internete na osobnostné práva.²⁴ Podľa Súdneho dvora je týmto miestom všeobecne, nie však nutne, miesto obvyklého bydliska. Osoba však môže mať centrum svojich záujmov v členskom štáte, v ktorom nemá obvyklé bydlisko, pokiaľ iné indicie, ako je napríklad výkon profesijnej činnosti, môžu preukázať obzvlášť úzku väzbu k tomuto štátu.²⁵

36. Okrem tohto hraničného ukazovateľa Súdny dvor v bode 51 rozsudku eDate tiež uviedol, že sťažovateľ môže začať konanie aj na súdoch každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah informácie uverejnenej na internete. Tieto súdy majú právomoc len na rozhodovanie o ujme spôsobenej na území členského štátu sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná.²⁶

37. V nadväznosti na tento rozsudok môže teda osoba, ktorá sa domnieva, že jej osobnostné práva boli porušené v dôsledku ohovárania uvedeného na internete, začať konanie na troch miestach, v rámci ktorých budú môcť dotknuté vnútroštátne súdy rozhodovať o celej škode, a to v mieste bydliska žalovaného, v mieste príčinnej udalosti – čo je miesto, kde bolo výslovne alebo mlčky prijaté rozhodnutie o šírení dotknutej správy²⁷ – a v mieste strediska záujmov žalobcu. Táto osoba môže tiež začať konanie na niekoľkých ďalších súdoch, a to v rôznych členských štátoch, v ktorých je alebo bolo predmetné uverejnenie *prístupné*, no príslušné vnútroštátne súdy budú môcť rozhodovať iba o škode, ku ktorej došlo na území dotknutého členského štátu.

38. V nasledujúcich troch prípadoch bola možnosť začatia konania na súdoch každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol internetový obsah prístupný, potvrdená a bola uplatnená na porušenie majetkových autorských práv na internete z dôvodu, že tieto súdy môžu najlepšie posúdiť, či boli skutočne porušené uvedené práva a tiež určiť povahu škody: išlo o veci:

²⁴ Rozsudok z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 48). Súdny dvor následne toto riešenie odôvodnil tým, že pojem „centrum záujmov dotknutej osoby“ najbližšie vystihuje miesto, kde sa v zásade prejavuje škoda, ktorá bola spôsobená obsahom umiestneným na internete. Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 33). Toto riešenie bolo nedávno potvrdené v rozsudku zo 17. júna 2021, Mittelbayerischer Verlag (C-800/19, EU:C:2021:489, bod 31). Je pravda, že Súdny dvor rozhodol, že pojem „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ sa nevzťahuje na miesto, kde má žalobca bydlisko alebo „kde je sústredený jeho majetok“ iba z dôvodu, že tu utrpel peňažnú ujmu vyplývajúcu zo straty časti svojho majetku, ku ktorej došlo a ktorú utrpel v inom štáte, ktorý je zmluvnou stranou. Pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. júna 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, bod 21), a zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 35). Zdá sa, že táto judikatúra je v podstate odôvodnená tým, že miesto, kde došlo ku škodovej udalosti, nemožno predpokladať „takéto priznanie právomoci je naopak opodstatnené, pokiaľ je bydlisko žalobcu skutočne miestom, kde došlo k príčinnej udalosti, alebo miestom, kde vznikla škoda“. Rozsudky z 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, bod 25, kurzívou zvýraznil generálny advokát), a v tomto zmysle z 12. mája 2021, Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2021:377, bod 29). Treba však zdôrazniť, že na jednej strane nie je vo veciach ohovárania žalobcoví spôsobená len finančná ujma, ale predovšetkým ujma morálna. Na strane druhej vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan Súdny dvor neurobil z centra záujmov spojovací prvok, ktorý by sa uplatňoval za každých okolností. V skutočnosti, aby bolo možné dospieť k záveru, že „kritérium ‚centra záujmov poškodenej osoby‘ tak najlepšie vystihuje miesto, kde v zásade došlo ku vzniku škody spôsobenej obsahom na internete v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012“ Súdny dvor vychádzal z predpokladu, že poškodenie osobnostných práv „je vo všeobecnosti najsilnejšie pocitované v centre záujmov tejto osoby“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Z toho teda možno vyvodíť, že Súdny dvor nevyklúčil, že za určitých okolností nemusí byť v skutočnosti centrom záujmov dotknutej osoby miesto, kde došlo ku škode.

²⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 49). Vzhľadom na to, že odôvodnenie tohto hraničného ukazovateľa spočíva podľa bodu 42 rozsudku Bolagsupplysningen a Ilsjan v skutočnosti, že najmä v prípade obsahu na internete je také porušenie spravidla pocitované silnejšie v stredisku záujmov dotknutej osoby vzhľadom na povest', ktorú na takom mieste má, treba pojem „centrum záujmov“ chápať tak, že sa týka konkrétne miesta, z ktorého dotyčná osoba pre svoju povest' vyvodzuje najvýznamnejšie hospodárske, politické, sociálne či dokonca iba príbuzenské výhody.

²⁶ Rozsudok z 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685 a C-161/10, bod 51). Pokiaľ ide o určenie miesta príčinnej udalosti v prípade porušenia práva na internete, Súdny dvor rozhodol, že nejde o miesto vloženia správy, ale o miesto, kde bolo prijaté (výslovne alebo mlčky) rozhodnutie o šírení tejto správy, pričom za toto miesto sa považuje sídlo spoločnosti, ktorá spravuje internetovú stránku, alebo miesto bydliska jej vlastníka. Pokiaľ ide o porušenie autorského práva na internete, pozri rozsudok zo dňa 22. januára 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, bod 25), a v oblasti reklamného zobrazenia, ktoré porušuje ochranné známky, rozsudok z 19. apríla 2012, Wintersteiger (C-523/10, EU:C:2012:220, bod 38). V prípade chybných výrobkov sa však Súdny dvor domnieva, že miestom príčinnej udalosti nie je miesto, kde bolo rozhodnuté uviesť výrobok do obehu, ale zásadne miesto, kde bol príslušný výrobok zhotovený. Pozri rozsudok zo 16. januára 2014, Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, bod 26).

²⁷ Toto kritérium založené v podstate na objektívnom poňatí pojmu šírenie by sa mohlo vyvíjať s cieľom zohľadniť subjektívnejší prístup Súdneho dvora, pokiaľ ide o pojem oznámenia verejnosti v oblasti duševného vlastníctva, ako bol rozvinutý v rozsudkoch z 8. septembra 2016, GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644, body 35 a 48 až 55), a z 22. júna 2021, YouTube a Cyando (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2021:503, body 68, 81 až 89).

Pinckney²⁸, Hejduk²⁹ a Hi Hotel HCF³⁰. Súdny dvor túto analýzu potvrdil najmä vo veci Hejduk, aj keď neprijal návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón, podľa ktorého by takáto zásada prispela k vytvoreniu právnej neistoty pre účastníkov konania.³¹ V každej z týchto vecí Súdny dvor odôvodnil svoj postoj tým, že na ochranu majetkových autorských práv sa obvykle vzťahuje zásada teritoriality, teda že v skutočnosti právny poriadok štátov postihuje iba porušenie majetkových autorských práv, ku ktorým došlo na ich území.³²

39. Napokon vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan bol Súdny dvor v rámci prvej otázky vyzvaný, aby posúdil, či sa analýza obsiahnutá v rozsudku eDate vzťahovala na právnickú osobu, ktorá chcela dosiahnuť opravu údajne nesprávneho obsahu uverejneného na internetových stránkach a odstránenie súvisiacich komentárov na diskusnom fóre na týchto internetových stránkach, ako aj náhradu údajne vzniknutej ujmy.

40. Pokiaľ ide o žiadosti o opravu a odstránenie, Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že pravidlo právomoci na posúdenie dôvodnosti celej vzniknutej škody, ktoré bolo rozsudkom eDate stanovené v prospech súdov členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum záujmov poškodeného, sa uplatňuje aj na právnické osoby bez ohľadu na to, či dotknutý obsah môže spôsobiť majetkovú alebo nemajetkovú ujmu.³³ Podľa Súdneho dvora musí v takom prípade centrum záujmov právnickej osoby vyjadrovať miesto, v ktorom má jej obchodné meno najväčšiu váhu, a preto sa musí určiť podľa miesta, kde vykonáva hlavnú podnikateľskú činnosť. Hoci sa centrum záujmov právnickej osoby môže zhodovať s miestom jej sídla, pokiaľ v členskom štáte sídla vykonáva svoju celú alebo hlavnú podnikateľskú činnosť, a povesť, ktorú na tomto mieste požíva, je potom oveľa významnejšia, ako v ktoromkoľvek inom členskom štáte, v rámci takejto analýzy však umiestnenie takého sídla nemusí byť rozhodujúcim kritériom.³⁴

41. V odpovedi na druhú otázku týkajúcu sa toho, aké súdy sú príslušné na rozhodovanie o žiadosti na opravu alebo odstránenie komentárov uverejnených na internete, Súdny dvor rozhodol, že takáto žiadosť nemôže byť predložená súdom každého členského štátu, vzhľadom na „všadeprítomnú povahu údajov a obsahov zverejnených na internetovej stránke a na to, že rozsah ich šírenia je v zásade univerzálny... je nárok na opravu údajov a odstránenie obsahov *jediný a nerozdeliteľný*“³⁵. Podľa Súdneho dvora môže byť takýto návrh podaný iba na súdoch, ktoré boli príslušné na rozhodovanie vo veci samej v súvislosti s celou náhradou škody.

42. V tomto kontexte si vnútroštátny súd kladie otázku, či vzhľadom na dôvody uvedené Súdnym dvorom na odôvodnenie výlučnej príslušnosti niektorých súdov vo vzťahu k *odstráneniu alebo oprave* sporného obsahu nie je potrebné uznať výlučnú právomoc tých istých súdov aj v oblasti *náhrady ujmy*. To implicitne vyvoláva otázku, či Súdny dvor v rozsudku zo 17. októbra 2017,

²⁸ Rozsudok z 3. októbra 2013, Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, body 36 a 45).

²⁹ Rozsudok z 22. januára 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, body 22 a 36).

³⁰ Rozsudok z 3. apríla 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, bod 39).

³¹ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Hejduk (C-441/13, EU:C:2014:2212, bod 43).

³² Pozri body 36 a 39 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Hejduk (C-441/13, EU:C:2014:2212).

³³ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, body 36 a 38). Ako Súdny dvor uvádza v bode 37 tohto rozsudku: „Aj keď v závislosti od rozhodného práva môže mať vplyv z hľadiska povahy nápravy údajnej škody, majetková alebo nemajetková povaha škody nemá vplyv na určenie centra záujmov ako miesta, v ktorom súd môže najlepšie posúdiť skutočný vplyv zverejnenia údajov na internete, a to, či také zverejnenie má alebo nemá škodlivú povahu.“

³⁴ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 41).

³⁵ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 48). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), nezamýšľal, oproti obvyčajnému *rozlíšeniu* predchádzajúcej judikatúry týmto spôsobom, *úplne zmeniť* svoju judikatúru, a teda opustiť mozaikovitý prístup aj pri žalobách o náhradu škody.³⁶

43. Na úvod by som rád objasnil, že podľa môjho názoru znenie článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 nebráni opusteniu mozaikovitého prístupu ani nevyžaduje jeho zachovanie. Ako bolo totiž uvedené vyššie, toto ustanovenie iba zakotvuje zásadu právomoci súdov miesta, kde škoda vznikla, bez ďalšieho spresnenia.

44. Po druhé z rozsudku vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan sa mi ťažko vyvodzuje záver s ohľadom na mozaikovitý prístup. Aj keď generálny advokát Bobek výslovne vyzval Súdny dvor na prehodnotenie svojej judikatúry, Súdny dvor zaujal k prvej otázke, v ktorej sa mohol vyjadriť k otázke zachovania mozaikovitého prístupu pri žalobách o náhradu škody, taký postoj, že uviedol relatívne krátku odpoveď, že iba vnútroštátne sudy sú príslušné na rozhodovanie o žalobách na opravu alebo odstránenie komentárov.³⁷ Vzhľadom na to, že Súdny dvor na účely odôvodnenia výlučnej právomoci niektorých súdov rozhodovať o žalobách o opravu alebo odstránenie obsahu na internete vychádzal z jednotnej a nedeliteľnej povahy tohto druhu žaloby, táto odpoveď nutne neznamená opustenie od mozaikového prístupu pri žalobe o náhradu škody.

45. Napríklad skutočnosť, že vnútroštátny súd rozhodne na základe práva uplatniteľného v členskom štáte, kde sa tento súd nachádza, a najmä so zreteľom na povahu a dostupnosť dotknutého obsahu a povest' dotknutej osoby v tomto členskom štáte, že nie je potrebné nahradiť žalobcovi škodu vzniknutú na území toho istého členského štátu, nevyklucuje, aby o náhrade škody rozhodoval súd iného členského štátu, a to na základe iného právneho poriadku a iných dôvodov. Je úplne možné uvažovať o situáciách, kedy by žalobca neuspel v členskom štáte A, pretože uverejnenie bolo s najväčšou pravdepodobnosťou v tomto štáte prístupné iba veľmi obmedzenému počtu osôb alebo že žalobca nemal povest', ktorá by mala byť v tomto štáte chránená, pričom by zároveň so žalobou uspel v členskom štáte B, kde sa s dotknutým uverejnením mohlo oboznámiť viac osôb alebo kde mal žalobca rozsiahlejšiu povest', ktorá bola uvedeným uverejnením skutočne poškodená alebo ovplyvnená.

46. Vzhľadom na to, že právne predpisy týkajúce sa poškodzovania dobrého mena sú vecou právnych predpisov členských štátov a keďže tieto právne predpisy neboli harmonizované, je tiež možné uvažovať o prípadoch, keď by niektoré výroky mohli byť považované za hanlivé v členskom štáte C, nie však v členskom štáte D. Oproti tomu, ak by v prípade žalôb na opravu alebo odstránenie rovnakého obsahu na internete malo niekoľko vnútroštátnych súdov vydať protichodné rozsudky, nemohli by sa osoby spravujúce internetové stránky, na ktorých je a bol dotknutý obsah sprístupnený, týmito rozsudkami riadiť.

³⁶ Aj keď sa prejednávaná vec tejto problematiky netýka, otázka použitia mozaikového prístupu sa tiež vyskytuje pri žalobách, ktoré sa netýkajú odstránenia alebo opravy obsahu, ale blokovania prístupu k tomuto obsahu. Aby Súdny dvor odôvodnil svoje riešenie týkajúce sa žalôb na odstránenie alebo opravu obsahu, vychádzal z jednotnej a nedeliteľnej povahy žiadostí o opravu alebo odstránenie obsahu, čo neplatí pri žiadostiach o blokovanie, pretože toto blokovanie možno geolokalizovať. Pozri rozsudky z 15. septembra 2016, Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, bod 95), a z 24. septembra 2019, Google (Územná pôsobnosť odstránenia odkazov) (C-507/17, EU:C:2019:772, bod 73).

³⁷ Pozri BIZER, A.: International Jurisdiction for Violations of Personality Rights on the Internet: *Bolagsupplysningen*. In: *Common Market Law Review*. 2018, zväzok 55(6), s. 1941 – 1957. Zatiaľ čo Súdny dvor v rámci odpovede na druhú a tretiu otázku týkajúcu sa možnosti podať žalobu na sudy členského štátu, v ktorom má osoba centrum záujmov, odkázal na situáciu osoby, ktorá podala žalobu na opravu určitých údajov a na plnú náhradu škody, v odpovedi na prvú otázku zohľadnil Súdny dvor, ako vyplýva zo znenia odpovede, iba žiadosti o opravu alebo odstránenie obsahu.

47. Je pravda, že v bode 31 rozsudku vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan, v ktorom Súdny dvor odkazuje na mozaikový prístup, zmieňuje Súdny dvor ako precedens iba rozsudok vo veci Shevill. To však podľa môjho názoru nie je významné, pretože Súdny dvor zakaždým neuvádza všetku svoju skoršiu judikatúru.³⁸

48. V tejto súvislosti je najpravdepodobnejšie, že v rozsudku vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan sa Súdny dvor zámerne vyhol zaujatiu stanoviska k otázke, či je potrebné v oblasti náhrady škody mozaikový prístup zachovať, alebo nie.³⁹ To však neznamená, že otázka vhodnosti tohto riešenia si nezaslúži posúdenie.

49. V návrhoch vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan generálny advokát Bobek zastával názor, že tento prístup neslúžil ani záujmom účastníkov konania, ani všeobecnému záujmu. Na podporu tohto tvrdenia predložil niekoľko argumentov v prospech opustenia tohto prístupu, z ktorých tri môžu byť relevantné pre žaloby o náhradu škody.

50. *Po prvé* Súdny dvor rozšírením riešenia prijatého v rozsudku Shevill na internetový obsah nezohľadnil osobitnú povahu internetu, teda že dáva akémukoľvek obsahu uverejnenému na internete všadeprítomnú povahu.⁴⁰ V takom kontexte by použitie mozaikového prístupu viedlo k veľkému počtu príslušných súdov, čo by autorovi obsahu sťažovalo predvídať, aký súd má v prípade sporu právomoc.⁴¹

51. *Po druhé* zásada mozaikovej právomoci so sebou nesie riziko fragmentácie žalôb na súdoch členských štátov, ktoré sú príslušné len na prejednanie škody spôsobenej na ich vnútroštátnom území. V praxi by bolo ťažké takéto žaloby medzi sebou koordinovať.⁴²

52. *Po tretie* rozšírenie osobitných kritérií na určenie súdnej právomoci by neslúžilo na ochranu poškodených, pretože tí môžu v každom prípade žalovať autorov obsahu, ktorý poškodzuje ich dobré meno na súdoch, kde sú sústredené ich záujmy, čo pre nich bude najjednoduchšie. V tomto kontexte by takéto rozšírenie mohlo slúžiť iba na podporu stratégií súdneho obťažovania.⁴³

53. Uznávam, že tieto tvrdenia majú najmä vzhľadom na ciele sledované nariadením č. 1215/2012 značnú váhu. Po prvé odôvodnenie 21 uvedeného nariadenia spresňuje, že jeho cieľom je minimalizovať možnosť súbežných konaní a zabezpečiť, aby v rôznych členských štátoch neboli vydané vzájomne nezlučiteľné rozhodnutia. Po druhé z odôvodnenia 15 uvedeného nariadenia ďalej vyplýva, že pravidlá na určenie právomoci by mali zabezpečiť právnu istotu. Po tretie podľa

³⁸ Naopak by bolo možné tvrdiť, že bod 48 rozsudku zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), ktorý uvádza dôvody, na základe ktorých Súdny dvor neuplatnil zásadu mozaikovej príslušnosti v prípadoch opravy alebo odstránenia, bol formulovaný tak, že odôvodňuje skôr rozlišovanie ako úplný obrat v judikatúre. Znenie tohto bodu sa mi však v tomto smere nejaví ako natoľko výslovné, že by z toho bolo možné vyvodiť, že Súdny dvor nutne zamýšľal zachovať mozaikový prístup v prípade žalôb na náhradu škody.

³⁹ Pozri tiež v tomto zmysle IDOT, L.: Compétence en matière délictuelle, commentaire. In: *Europe*. December 2017, č. 12, comm. 494, a CORNELOUP, S., MUIR WATT, H.: Le for du droit à l'oubli. In: *Rev. Crit. DIP*. 2018, s. 297 a 300.

⁴⁰ V bode 84 svojich návrhov uvádza generálny advokát Bobek ďalšie tvrdenie týkajúce sa nedeliteľnosti prostriedkov nápravy. Toto tvrdenie sa však podľa môjho názoru týka iba žalôb smerujúcich k oprave alebo odstráneniu obsahu na internete.

⁴¹ Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:554, body 78 a 79).

⁴² Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:554, bod 80).

⁴³ Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:554, body 85 až 88).

odôvodnenia 16 platí, že ak existujú iné kritériá na určenie príslušnosti k miestu bydliska žalovaného, je to buď preto, že tieto miesta majú užšiu väzbu so žalobou, alebo uľahčujú riadny výkon spravodlivosti.

54. V tejto súvislosti môže byť na účely opustenia mozaikového prístupu lákavé vyvodiť argument zo skutočnosti, že riešenia uvedené v rozsudkoch Shevill a eDate sa týkali výkladu nariadenia č. 44/2001, a nie nariadenia č. 1215/2012. Odôvodnenie 16 nariadenia č. 1215/2012 je totiž formulované odlišne od odôvodnenia 12 nariadenia č. 44/2001 a zdôrazňuje význam zásady právnej istoty v sporoch týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov, ktoré vyplývajú z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti, vrátane poškodzovania dobrého mena, pričom pridanie tohto odôvodnenia môže naznačovať, že normotvorca Únie mal tiež v úmysle obrátiť aspekty predchádzajúcej judikatúry Súdneho dvora.

55. Takýto výklad sa mi však javí ako neprimeraný. Domnievam sa, že toto doplnenie môže byť najlepšie chápané ako objasnenie cieľa sledovaného článkom 7 nariadenia č. 1215/2012. Nevyplýva z toho, že by prijatie tohto nariadenia mohlo oprávnené naznačovať, že mozaikový prístup už nezodpovedá právnemu stavu. Akékoľvek upustenie od tohto prístupu by teda znamenalo obrat existujúcej judikatúry.

56. Aj keď sa Súdny dvor striktno nedrží doktríny precedensu, akákoľvek výrazná odchýlka od ustálenej judikatúry by však mala byť – a je – výnimočná. Je však pravda, že v minulosti už Súdny dvor zmenil časť svojej judikatúry. Ako uviedol profesor F. Picod,⁴⁴ bolo to tak napríklad vtedy, keď vyšlo najavo, že výklad určitého ustanovenia viedol v praxi k tomu, že pravidlo bolo málo účinné⁴⁵ alebo že narazil na silný nesúhlas vnútroštátnych súdov, ktoré ho mali uplatňovať⁴⁶ alebo že sa tento výklad stal z dôvodu určitého sociálneho, politického alebo technologického vývoja zastaraným.⁴⁷

57. Keďže sa však aj na Súdny dvor vzťahujú zásady proporcionality a právnej istoty, môže ku každej takejto zmene predchádzajúcej judikatúry dôjsť len zo závažného dôvodu a s obmedzením sa na to, čo je nevyhnutné. Okrem toho, aj keď taký dôvod existuje, cieľom takejto zmeny by malo byť najmä obmedzenie retroaktívnych účinkov pri dodržaní zásady prekážky rozhodnutej veci.

58. V prejednávanvej veci je teda otázkou, či sú (nesporne) problematické prvky mozaikového prístupu natoľko zásadné, aby odôvodnili upustenie od neho, a aj v prípade, že by to tak bolo, či neexistuje iný prístup Súdneho dvora, ktorý by nemal tak ďalekosiahly vplyv. Aj keď plne uznávam silu argumentov, ktoré uviedol generálny advokát Bobek vo svojich návrhoch vo veci Bolagsupplysningen a Ilsjan, nie som presvedčený o tom, že by judikatúra, ktorá bola vydaná po rozsudku Shevill, mala byť týmto spôsobom zmenená. Tento názor zastávam z nasledujúcich dôvodov.

⁴⁴ PICOD, F.: Les revirements de jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne. In: *Intervention au Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law*. 14. jún 2017. Pozri tiež k tejto téme CARPANO, E.: *Le revirement de jurisprudence en droit européen*. Brusel: Bruylant, 2012.

⁴⁵ Rozsudok z 30. apríla 1996, Cabanis-Issarte (C-308/93, EU:C:1996:169, bod 34).

⁴⁶ Pozri rozsudok zo 17. októbra 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, bod 10), a rozsudok z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, body 13 až 14; 16 až 20, 59 a 61).

⁴⁷ Pozri rozsudok z 30. apríla 1996, P./S. (C-13/94, EU:C:1996:170, bod 13), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tesaro vo veci P./S. (C-13/94, EU:C:1995:444).

59. *Po prvé* všadeprítomná povaha akéhokoľvek obsahu uverejneného na internete nie je novinkou.⁴⁸ Je pravda, že sociálne siete od rozhodnutia vo veci eDate z roku 2011 výrazne vzrástli, ale už aj vo vtedajšej dobe mal Facebook viac ako 500 miliónov užívateľov, pričom polovica z nich sa prihlasovala každý deň.⁴⁹

60. *Po druhé* problémy vyplývajúce z možnosti začať konania na niekoľkých súdoch treba dať do kontextu. Z čisto právneho hľadiska totiž mozaikový prístup nevyvoláva pri súbežných konaniach žiadny problém koordinácie. Vzhľadom na to, že každý vnútroštátny súd môže rozhodovať iba o náhrade škody, ku ktorej došlo na území členského štátu, v ktorom sa uvedený súd nachádza, bude bez harmonizácie pravidiel týkajúcich sa poškodzovania dobrého mena každý z nich logicky uplatňovať iné právo, a to uplatniteľné právo na každom z týchto území, nebudú mať tieto konania rovnaký predmet, ktorý zodpovedá žalobám dotknutej osoby, ani žalobný dôvod, ktorý podľa práva Únie odkazuje na právny a skutkový základ týchto žalôb.⁵⁰

61. Z praktického hľadiska nezakladá použitie mozaikového prístupu právomoc všetkých súdov členských štátov, ale iba súdov členských štátov, v ktorých je sporný obsah prístupný.⁵¹ Podľa chápania pojmu prístupnosť, ktorý je v judikatúre Súdneho dvora nejasný, nebudú mať príslušnosť všetky súdy všetkých členských štátov. Navyše, aj keď bude mať právomoc niekoľko súdov, neznamená to nevyhnutne, že bude určené, že ku škode došlo na území každého z dotknutých členských štátov. Ako som už uviedol, miera verejnej známosti fyzickej alebo právnickej osoby, ktorej sa poškodzovanie dobrého mena údajne týka,⁵² jazyk použitý na vytvorenie dotknutého uverejnenia, popis,⁵³ kontext, odkazy použité na formulovanie správy, ako aj počet návštevníkov z príslušných členských štátov, ktorí mali prístup k tomuto uverejneniu,⁵⁴ sú všetky prvky, ktoré môžu viesť súdy k určeniu, že dotknutá osoba neutrpela žiadnu ujmu na území, na ktorom je daná miestna príslušnosť týchto súdov.

62. V tejto súvislosti sa zdá, že problém mozaikového prístupu v skutočnosti súvisí hlavne s existenciou rizika súdneho obťažovania. Veľký počet príslušných súdov vytvára úrodnú pôdu pre stratégie súdneho obťažovania, a najmä pre strategické žaloby proti účasti verejnosti (SLAPP, vo francúzštine *recours bâillon*).⁵⁵ Vzhľadom na to, že každý právny spor znamená pre žalovaného to, že mu musí venovať energiu a zdroje, a to bez ohľadu na povahu žaloby, tak tým, že sa znásobí

⁴⁸ Na účel porovnania, prvé spochybnenie dôsledkov všadeprítomnosti výpočtovej techniky, čo je širší koncept, sa pravdepodobne datuje k článku WEISER, M. s názvom *The computer for the XXIst century* publikovanom v *Scientific American*, 1991, zväzok 265, s. 3.

⁴⁹ <http://www.digitalbuzzblog.com/facebook-statistics-stats-facts-2011/>.

⁵⁰ Pozri napríklad rozsudok z 2. marca 2017, DI/EASO (T-730/15 P, neuverejnený, EU:T:2017:138, bod 86). Rovnako, keďže pravidlá na určenie právomoci nepredpokladajú rozhodné právo, je mozaikový prístup v zásade neutrálny, pokiaľ ide o nebezpečenstvo nadmernej regulácie vyplývajúcej z povinnosti autora a vydavateľa obsahu zabezpečiť dodržiavanie požiadaviek právnych úprav jednotlivých členských štátov, v ktorých bude obsah prístupný. Výlučná právomoc niektorých súdov totiž nemá prejednať rozhodné právo. Aj keď v praxi môže ísť o fikciu, súdy príslušné na rozhodovanie o celej škode by na účely určenia výšky náhrady škody mali teoreticky uplatňovať právo rôznych členských štátov, v ktorých je daný obsah prístupný.

⁵¹ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 47).

⁵² Je pravda, že internet zvyšuje počet osôb, ktoré môžu správu vidieť. Z hľadiska povesti to však neznamená, že osoba dotknutá poškodzovaním dobrého mena je nutne známa v celej Európe.

⁵³ Je potrebné uviesť, že napríklad používatelia internetu z rôznych členských štátov sa nepozerajú na rovnaké prvky internetovej stránky, prípadne ak áno, tak s inou pozornosťou. Pozri napríklad, Miratech: *Étude internationale: les habitudes des internautes suivant les pays*. 2013.

⁵⁴ Pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Írska z 15. marca 2012, Coleman v. MGN Ltd. [2012] IESC 20, v ktorom tento súd uviedol, že nebol príslušný na prejednanie sporu týkajúceho sa poškodzovania dobrého mena podľa súčasného článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel, pretože nebolo preukázané, že nejaká osoba s bydliskom v Írsku mala skutočne prístup k dotknutej publikácii na internete.

⁵⁵ Pozri k tejto téme PRINGS, G. W.: SLAPPs: Strategic Lawsuits Against Public Participation. Zväzok 7. In: *Pace Envtl. L. Rev.* 1989, 3; CANAN, P.: The SLAPP from a Sociological Perspective. Zväzok 7. In: *Pace Envtl. L. Rev.* 1989, 23; LANDRY, N.: *SLAPP – Bâillonnement et répression judiciaire du discours politique*. Ecosociété, 2012.

počet žalôb, alebo iba hrozbou tohto znásobenia, môže osoba spôsobiť inej osobe škodu (alebo v prípade spoločnosti konkurenčnú nevýhodu plytvaním času inak venovaného riadeniu spoločnosti a prostriedkov).

63. Ak však takéto stratégie môžu výhodne uplatňovať niektorí nečestní žalobcovia, je to tak čiastočne preto, že súčasné pravidlá členských štátov týkajúce sa náhrady trov konania nie sú často dostatočne prísne, pokiaľ ide o povinnosť strany, ktorá v spore neuspela, odškodniť úspešnú stranu za škodu spôsobenú buď podaním žaloby, alebo tým, že sa zneužívajúcim spôsobom vyhla nárokom žalobcu. Tieto pravidlá totiž zakaždým dostatočne nezohľadňujú nepriame náklady vzniknuté vedením určitého konania (najmä náklady záťaže spôsobené sporom), hoci tieto náklady môžu byť v praxi z hospodárskeho aj morálneho hľadiska značné.⁵⁶ Pokiaľ by totiž tieto náklady boli systematicky a lepšie nahradzované, najmä v prípade zneužitia konania, žalobcov by to odrádzalo od zneužívania mozaikového prístupu, pretože by ich to vystavilo nebezpečenstvu, že v prípade neúspechu svojej žaloby budú musieť žalovanému zaplatiť značnú náhradu škody.

64. Žalovaní môžu tiež podniknúť určité kroky, aby sa proti tomuto druhu nebezpečenstva chránili. Napríklad môžu podľa kontextu podať negatívnu určovaciu žalobu na súd s neobmedzenou právomocou.⁵⁷ Vzhľadom na to, že tento súd bude môcť rozhodovať o náhrade škody na celom území Únie, bude mať použitie pravidiel vzájomného uznávania rozhodnutí stanovených v nariadení č. 1215/2012 za následok, že žiadne iné súdy nebudú môcť rozhodovať o náhrade škody, ku ktorej došlo na území jediného členského štátu. Strany majú vo všeobecnosti tiež možnosť navrhnúť na základe článku 30 nariadenia č. 1215/2012 prerušenie konania, či dokonca namietať nedostatok právomoci, pokiaľ spolu žaloby navzájom súvisia, teda pokiaľ medzi žalobami existuje taký úzky vzťah, že ich prerokovanie a rozhodnutie o nich v spoločnom konaní je vhodné na to, aby sa zabránilo vydaniu vzájomne nezlučiteľných rozhodnutí v oddelených konaniach.⁵⁸ V dôsledku toho sa autor údajne ohováračského obsahu nebude musieť obávať potreby viesť v rovnakom čase niekoľko konaní.

65. Predovšetkým preto, že prostriedky potenciálnych žalobcov nie sú neobmedzené, bude uplatňovanie procesnej stratégie založenej na viacerých žalobách len zriedka ich výhodou. Takéto stratégie budú teda predovšetkým voliť hospodárske subjekty, ktoré majú k dispozícii značné prostriedky. Odstránenie mozaikového prístupu však týmto subjektom nebude brániť vo vykonávaní tejto stratégie. Napríklad podľa judikatúry Súdneho dvora musí byť kritérium centra záujmov posudzované na úrovni každého právneho subjektu.⁵⁹ V prípade právnickej osoby, ktorá má formu združenia spoločností s podobnými obchodnými názvami, bude preto použitie kritéria

⁵⁶ Ani priame náklady nemožno dostatočne zohľadniť. Najčastejšie sa totiž nahrádzajú iba sumy za štandardné právne sadzby, zatiaľ čo advokáti veľmi často účtujú viac, najmä keď sa určitá osoba obráti na medzinárodnú advokátsku kanceláriu, aby nemusela komunikovať s rôznymi advokátskymi kancelármi v rôznych krajinách. Pravidlá týkajúce sa náhrady trov konania často nezohľadňujú skutočnosť, že strana musí všetky tieto náklady predbežne financovať.

⁵⁷ Pozri napríklad rozsudok z 25. októbra 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664). Možnosť podať negatívnu určovaciu žalobu existuje napríklad v holandskom práve, ale nie vo francúzskom práve. Pozri Committee of experts on Human Rights Dimensions of automated data processing and different forms of artificial intelligence: *Study on forms of liability and jurisdictional issues relating to the application of civil and administrative law in matters of defamation in the member states of the Council of Europe* – štúdia Rady Európy, DGI(2019)04, s. 24. Pozri tiež k tejto téme BOUTHINON-DUMAS, H., De BEAUFORT, V., JENNY, F., MASSON A.: *Stratégie d'instrumentalisation juridique et concurrence*. Larcier, 2013, s. 37.

⁵⁸ Niektoré právne systémy stanovujú mechanizmy na predchádzanie takej procesnej stratégii, ako je napríklad pravidlo *forum non conveniens* v systéme *common law*.

⁵⁹ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 41).

centra záujmov znamenať, že každý právny subjekt tohto združenia (ktorý nemôže byť 100 % ovládaný materskou spoločnosťou) bude môcť proti autorovi správy podať žalobu o náhradu škody na súdoch štátu, v ktorom má každý z nich centrum záujmov.⁶⁰

66. Po tretie nie je jasné, či by mozaikový prístup bol skutočne v rozpore s cieľmi sledovanými nariadením č. 1215/2012. Ako totiž bolo zdôraznené v rozsudku *Bolagsupplysningen a Ilsjan*, pravidlo osobitnej právomoci vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti uvedené v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012 nebolo vytvorené s cieľom poskytnúť slabšej strane zvýšenú ochranu.⁶¹ Je teda v zásade irelevantné, že použitie mozaikového prístupu môže potenciálne znevýhodniť jedného z účastníkov konania.

67. Pokiaľ ide konkrétne o tri ciele sledované ustanoveniami nariadenia č. 1215/2012 týkajúce sa právomoci, možno uviesť, pokiaľ ide o cieľ právnej istoty uvedený v odôvodnení 15 nariadenia č. 1215/2012, že podľa Súdneho dvora je tento cieľ splnený, ak je žalovaný schopný na základe použitého kritéria určiť, na akých súdoch môže byť žalovaný. Z tohto hľadiska možno uviesť, ako zdôraznil Najvyšší súd Austrálie v prelomovom rozhodnutí *Dow Jones a Company Inc v Gutnick*, ak sa určitá osoba rozhodne uverejniť na internete obsah, ktorý je „prístupný“ zo všetkých členských štátov, môže očakávať, že bude žalovaná v každom z týchto členských štátov.⁶²

68. Je však pravda, že Súdny dvor vo svojom rozsudku z 12. mája 2021, *Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2021:377, bod 34 a nasl.)* podľa všetkého uprednostnil cieľ právnej istoty pred všetkými ostatnými úvahami vrátane úvah týkajúcich sa znenia článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012. V tomto rozsudku, ktorý sa týkal žalôb o náhradu škody, ktorá vznikla akcionárom z dôvodu nedostatku informácií, totiž Súdny dvor odmietol argument, že spoločnosť môže očakávať, že bude žalovaná v mieste, kde sú vedené investičné účty jej akcionárov z jednoduchého dôvodu, že kritériá týkajúce sa bydliska a miesta vedenia účtov akcionárov neumožňujú spoločnosti, ktorá je emitentom akcií, predvídať určenie medzinárodne príslušných súdov, na ktorých by mohla byť žalovaná, pretože by to bolo v rozpore s cieľom uvedeným v bode 16 nariadenia č. 1215/2012, ktorým je – v záujme zabezpečenia zásady právnej istoty – predídanie možnosti, aby bol odporca žalovaný v konaní pred súdom členského štátu, ktorého príslušnosť nemohol rozumne predpokladať. Podľa Súdneho dvora cieľ predvídateľnosti vyžaduje, aby v prípade spoločnosti kótovanej na burze, ako je spoločnosť dotknutá v uvedenej veci, mohla byť z dôvodu vzniku škody určená len príslušnosť súdov členských štátov, v ktorých táto spoločnosť splnila na účely svojho kótovania na burze zákonné ohlasovacie povinnosti. Len v týchto členských štátoch môže totiž takáto spoločnosť rozumne predpokladať existenciu investičného trhu a vznik svojej zodpovednosti.

69. Nezdá sa mi však, že by toto riešenie nepriamo spochybňovalo mozaikový prístup. Ak je na jednej strane možné predpokladať, aj keď len približne,⁶³ keďže sa investičný trh spoločnosti kótovanej na burze nachádza v mieste jej kótovania, bude zemepisný „trh“ pre oznámenie určený prístupnosťou tohto oznámenia. Na druhej strane možno poznamenať, že riešenie prijaté

⁶⁰ To isté platí napríklad v prípade náhrady škody z kartelu medzi dodávateľmi. Pokiaľ totiž materská spoločnosť rokuje o nákupe surovín, potom sú tieto suroviny najčastejšie hradené dcérskymi spoločnosťami, ktoré môžu byť vlastnené zo 100 %. Dodatočné náklady spôsobené touto kartelovou dohodou sa teda prejavia v ich účtovníctve, a nie v účtovníctve materskej spoločnosti. Poškodenými teda môžu byť materské alebo dcérske spoločnosti, a to podľa spôsobu, akým skupina svoje nákupy organizuje.

⁶¹ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. októbra 2017, *Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 39)*.

⁶² Pozri *Dow Jones and Company Inc v Gutnick* [2002] HCA 56; 210 CLR 575; 194 ALR 433; 77 ALJR 255 (10. december 2002), bod 39 („tí, ktorí uverejňujú informácie na celosvetovej počítačovej sieti, tak robia s vedomím, že informácie, ktoré poskytujú, sú prístupné všetkým bez územného obmedzenia“).

⁶³ Teda opomenúť skutočnosť, že niektoré akcie tej istej spoločnosti nemusia byť kótované alebo môžu byť predané mimo burzy cenných papierov, kde sú kótované.

v rozsudku *Vereniging van Effectenbezitters* v spojení s právomocou súdov miesta emisií akcií, ktorá vychádza z príslušnosti súdu miesta bydliska žalovaného stanovenej v článku 4 nariadenia č. 1512/2012, vedie k priznaniu právomoci súdom členských štátov, ktorých právo bude primárne uplatniteľné na spor. V tomto zmysle je toto riešenie v súlade s cieľom dobrej správy uvedeným v odôvodnení 16 nariadenia č. 1215/2012. Naopak vo veciach poškodzovania dobrého mena môže byť rozhodným právom právo rôznych členských štátov, v ktorých bude správa dostupná. Podľa môjho názoru ide o zásadný rozdiel, pretože v prípade opustenia mozaikového prístupu vo veciach poškodzovania dobrého mena by žalobca mohol byť zbavený možnosti podať žalobu na súdy členských štátov, v ktorých bola dotknutá správa dostupná, a teda na súdy, ktoré majú lepšie predpoklady na uplatnenie týchto rôznych príslušných právnych poriadkov a vykonanie všetkých nevyhnutných skutkových posúdení.

70. V každom prípade sa nezdá, že by mozaikový prístup mohol viesť k menej predvídateľnému výsledku, než je výsledok vyplývajúci napríklad z použitia kritéria strediska záujmov poškodeného.⁶⁴ Je pravda, že v prípade nehospodárskych subjektov bude takéto kritérium zrejme ľahko uplatniteľné, pretože viac či menej zodpovedá miestu, kde má poškodený centrum života a spoločenskej činnosti. Použitie tohto kritéria sa však javí oveľa zložitejším v prípade hospodárskych subjektov, pretože existujú rôzne pohľady na to, čo predstavujú „záujmy“ spoločnosti,⁶⁵ ako ukazuje rozdielny prístup medzi prednosťou akcionárov a teóriami zúčastnených strán.⁶⁶

71. Na vyriešenie tohto problému je z logiky veci potrebné, aby pojem „centrum záujmov“ predstavoval v prípade právnickej osoby miesto jej založenia, pretože na jednej strane je ohováranie najmä útokom na česť, dôstojnosť a dobré meno osoby (a nie jej výrobkov), a na druhej strane sa účinky prípadného poškodenia jej povesti prejavujú v jej účtovných výkazoch.⁶⁷ Takéto pravidlo by tak v súlade so zásadou právnej istoty umožňovalo autorovi akéhokoľvek uverejnenia týkajúceho sa tejto právnickej osoby predvídať výsledok použitia tohto hraničného ukazovateľa, pretože sídlo hospodárskeho subjektu je ľahké zistiť vzhľadom na to, že jeho uvedenie ukladajú rôzne nástroje práva Únie.

72. Súdny dvor sa však namiesto toho domnieval, že „hoci sa centrum záujmov právnickej osoby môže zhodovať s miestom jej sídla, pokiaľ v členskom štáte sídla vykonáva svoju celú alebo hlavnú podnikateľskú činnosť a povest, ktorú na tomto mieste požíva, je potom oveľa významnejšia, ako

⁶⁴ V tejto súvislosti možno poznamenať, že cieľ predvídateľnosti sa vzťahuje na autora údajne ohováračského obsahu aj na osobu, na ktorú tento obsah odkazuje. Pozri napríklad rozsudok zo 17. októbra 2017, *Bolagsupplysningen a Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 35).

⁶⁵ Určenie konkrétneho miesta môže byť ešte menej predvídateľné, ak sa napríklad ohováranie netýka názvu spoločnosti, ale jednej z niekoľkých ochranných známok, ktoré táto spoločnosť používa. Na jednej strane môže tiež vzniknúť otázka, či na rozdiel od názvu spoločnosti patrí ochranná známka k osobnostným právam. Na druhej strane, ak by to tak bolo, ako by sa mohlo uplatniť kritérium centra záujmov, ak sa tie isté výrobky predávajú v rôznych krajinách pod rôznymi značkami? Treba z toho vyvodiť, že v prípade každej ochrannej známky existuje samostatné centrum záujmov, hoci Súdny dvor už skôr uviedol, že ide o centrum záujmov dotknutej spoločnosti?

⁶⁶ Pozri napríklad RÖNNEGARD, D. & CRAIG SMITH, N.: *Shareholder Primacy vs. Stakeholder Theory: The Law as Constraint and Potential Enabler of Stakeholder Concern*. In: HARRISON, J. S., BARNEY, J., FREEMAN, R. & PHILLIPS, R. (eds.): *The Cambridge Handbook of Stakeholder Theory*. Cambridge: CUP, 2019, s. 117 – 131, a vo francúzštine TCHOTOURIAN, I.: *Doctrine de l'entreprise et école de Rennes: La dimension sociétale, politique et philosophique des activités économiques affirmée – Présentation d'un courant de pensée au service de l'homme*. In: CHAMPAUD, C. (ed.): *L'entreprise dans la société du 21e siècle*. Bruxelles: Larcier, 2013, s. 131 – 174.

⁶⁷ Napríklad Súdny dvor v rozsudku z 21. mája 2015, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, body 52 a 53), uviedol, že „pokiaľ ide o škodu spočívajúcu v prírážkach zaplattených v dôsledku takého umelého zvýšenia cien, [miesto vzniku škody] sa bude nachádzať v jeho sídle“.

v ktoromkoľvek inom členskom štáte, v rámci takejto analýzy však umiestnenie takého sídla nemusí byť rozhodujúcim kritériom⁶⁸. Dôležité je miesto, kde „[sa vykonáva] prevažná časť hospodárskej činnosti dotknutej právnickej osoby“⁶⁹.

73. Pojem hospodárska činnosť spoločnosti je samozrejme trochu nejednoznačný. Môže byť chápaný prinajmenšom dvoma spôsobmi, a to z obchodného hľadiska tak, že označuje miesto, kde hospodársky subjekt uskutočňuje prevažnú časť svojich obchodov (bez toho, aby som vstupoval do diskusie o tom, či by mal byť v tomto ohľade relevantným ukazovateľom zisk alebo obrat, pretože najmä v prípade spoločnosti, ktorá vykonáva veľké projekty po celom svete, by sa to mohlo pravidelne meniť),⁷⁰ alebo z viac priemyselného hľadiska, ako označujúce miesto, kde dochádza ku kombinácii a používaniu finančných, ľudských a technických prostriedkov potrebných na to, aby daný právny subjekt mohol vykonávať svoju činnosť na účely výroby predávaného tovaru či služieb.⁷¹ Povesť totiž môže mať vplyv na vzťahy, ktoré môže mať hospodársky subjekt nielen so svojimi zákazníkmi, ale aj so všetkými zúčastnenými stranami (akcionármi, veriteľmi, dodávateľmi, zamestnancami atď.). Povesť môže mať napríklad priamy vplyv na schopnosť spoločnosti získavať prostriedky na finančných trhoch⁷² alebo sa zásobovať.

74. Použitie takého kritéria nutne naráža na ďalšie praktické problémy. Bez ohľadu na to, ako sa má pojem hospodárskej činnosti chápať, sa totiž na informácie, ktoré žalovaný potrebuje na určenie príslušného súdu, bude vo vzťahu k jednotlivcovi pravdepodobne vzťahovať nariadenie 2016/679⁷³ a vo vzťahu k spoločnostiam do určitej miery obchodné tajomstvo.⁷⁴ V praxi si teda možno klásť otázku, či pre žalovaného bude prinajmenšom rovnako ťažké predvídať, aké súdy sú príslušné na základe kritéria centra záujmov, ako je to na základe mozaikového prístupu.

75. Ak sa teraz zameriame na cieľ minimalizovať možnosť súbežných konaní (na účel zabezpečenia úzkej väzby medzi týmito súdmi a týmto sporom alebo na uľahčenie riadneho výkonu spravodlivosti), pozícia Súdneho dvora bola doteraz podľa všetkého taká, že použitie kritéria, ktoré môže viesť k tomu, keďže v tomto druhu vecí bude mať právomoc viac súdov rôznych členských štátov, nepredstavuje problém, ak použité kritérium priznáva príslušnosť

⁶⁸ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 41).

⁶⁹ Rozsudok zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 43). V tejto súvislosti treba uviesť, že Súdny dvor zrejme prikladá pojmu „centrum záujmov“ iný význam, než aký použil napríklad normotvorca Únie v článku 3 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19). Toto ustanovenie definuje pojem „centrum hlavných záujmov“ ako „miesto, kde dlžník pravidelne vykonáva správu svojich záujmov a ktoré je zistiteľné tretími stranami“.

⁷⁰ Aj keď môže byť z tohto uhla pohľadu lákavé domnievať sa, že centrom záujmov musí byť miesto, kde spoločnosť dosahuje najväčší zisk, pretože spoločnosť musí za účelom prežitia pokryť svoje náklady, domnievam sa skôr, že centrom záujmov by malo byť miesto, kde spoločnosť dosahuje najväčšie obchodné marže (obrat mínus náklady na nákup predávaného tovaru alebo služieb). Okrem toho môže vzniknúť otázka o okamihu, ku ktorému sa má centrum záujmov právnickej osoby posudzovať: v okamihu škody alebo v okamihu podania žaloby?

⁷¹ V rozsudku zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), Súdny dvor v bode 42 zjavne uvádza, že za okolností prejednávanej veci bolo centrom záujmov údajne poškodenej osoby Švédsko, pretože tu vykonávala prevažnú časť svojich činností. Súdny dvor však nespresnil, či pojmom „činnosti“ zamýšľal odkázať na zákazníkov žalobcu alebo na výrobné prostriedky použité na ich uspokojenie.

⁷² GUIMARAES, G.: The Corporate Ad; Wall Street's Supersalesman. In: *Industry Week*. 10. jún 1985, a BOISTEL, P.: La réputation d'entreprise: un impact majeur sur les ressources de l'entreprise. In: *Management & Avenir*. 2008, zväzok 17, č. 3, s. 9 – 25.

⁷³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1).

⁷⁴ Aj keď sú niektoré hospodárske informácie uverejňované z dôvodu povinností uverejnenia uložených niektorým spoločnostiam smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS (Ú. v. EÚ L 182, 2013, s. 19), bežná osoba, ktorá uverejnila komentáre o spoločnosti, by mohla mať problémy porozumieť informáciám o tejto spoločnosti, aby mohla vyvodit' centrum záujmov tejto spoločnosti.

súdov, ktoré môžu lepšie posúdiť vzniknutú škodu. Takáto pozícia totiž spĺňa cieľ riadneho výkonu spravodlivosti uvedený v odôvodnení 16 nariadenia č. 1215/2012, pretože odôvodňuje výnimku z právomoci súdov miesta bydliska žalovaného.⁷⁵

76. Možno napríklad poznamenať, že v bode 43 rozsudku zo 3. októbra 2013, Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635), Súdny dvor po tom, čo odkázal na cieľ riadneho výkonu spravodlivosti, rozhodol, že súdy rôznych členských štátov, v ktorých tvrdená škoda môže vzniknúť alebo vznikne, majú právomoc rozhodovať o žalobách o náhradu tvrdeného porušenia majetkového autorského práva pod podmienkou, že členský štát, na ktorého území sa tento súd nachádza, poskytuje ochranu majetkovým právam, ktorých sa žalobca dovoláva.⁷⁶

77. Rovnako Súdny dvor v bodoch 33 a 34 rozsudku z 29. júla 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635), dospel k záveru, že súdy rôznych členských štátov, v ktorých sa nachádza trh dotknutý porušením a na ktorom poškodenému vznikla podľa jeho tvrdenia škoda, musia byť považované za disponujúce právomocou na rozhodovanie o žalobách o náhradu škody spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ. Súd dodal, že „toto riešenie totiž zodpovedá cieľom blízkosti a predvídateľnosti noriem právomoci, pretože na jednej strane súdy členského štátu, kde sa nachádza dotknutý trh, sú najvhodnejšie na preskúmanie takýchto žalôb o náhradu škody a na druhej strane hospodársky subjekt, ktorý sa dopustil protisúťažného správania môže odôvodnene očakávať, že bude žalovaný na súdoch podľa miesta, kde toto správanie narušilo pravidlá zdravej hospodárskej súťaže“.

78. Napokon v bodoch 56 a 57 rozsudku z 5. septembra 2019, AMS Neve a i. (C-172/18, EU:C:2019:674), Súdny dvor najskôr rozhodol, že súdy rôznych členských štátov, na ktorých území sa nachádzajú spotrebiteľia alebo podnikatelia, ktorým sú reklamy alebo ponuky na predaj určené, musia byť považované za disponujúce právomocou rozhodovať o žalobách o porušenie práv, a potom spresnil, že toto riešenie je „podporené“ skutočnosťou, že tieto súdy majú z dôvodov blízkosti sporu a jednoduchosti dokazovania najlepšie predpoklady na rozhodnutie.

79. V tejto súvislosti nielenže nie som presvedčený o tom, že mozaikový prístup je v rozpore s cieľmi nariadenia č. 1215/2012, ale nie som presvedčený ani o tom, že použitie niektorého z iných hraničných ukazovateľov odôvodňujúcich „pravidlo jedinej právomoci“ (ako je miesto bydliska žalovaného, miesto vzniku príčinnej udalosti alebo centrum záujmov), povedie k určaniu súdov, ktoré majú nutne lepšie postavenie na posúdenie toho, či určitý obsah má alebo nemá povahu ohovárania, ako aj na posúdenie rozsahu vzniknutej škody.

80. Samozrejme v mnohých prípadoch nebude o ohováračskej povahe určitého obsahu pochýb. To by však nemalo zastierať skutočnosť, že ohováračský obsah môže byť v každom členskom štáte vnímaný odlišne. Ak vezmeme príklad článku, ktorý neoprávnene pripisuje určité

⁷⁵ Pozri napríklad v tomto zmysle rozsudky z 5. júna 2014, Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, bod 48), a z 10. septembra 2015, Holterman Ferho Exploitation a i. (C-47/14, EU:C:2015:574, bod 73). Je pravda, že Súdny dvor rozhodol, že kritérium miesta, kde došlo ku škodovej udalosti, nemožno vykladať tak široko, aby zahŕňalo každé miesto, kde môžu byť pociťované škodlivé následky skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, ktorá v skutočnosti vznikla niekde inde. Súdny dvor to však uviedol za účelom vylúčenia právomoci nie súdov iných členských štátov, na ktorých území by mala príčinná udalosť tiež škodlivé následky, ale súdov miesta, kde poškodený podľa svojho tvrdenia utrpel majetkovú ujmu, ktorá nastala v dôsledku pôvodnej škody, ku ktorej došlo a ktorú utrpel v inom členskom štáte. Pozri rozsudky zo dňa 19. septembra 1995, Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, body 14 a 15); z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, body 27 a 28), a z 5. júla 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, bod 32).

⁷⁶ V tejto súvislosti možno uviesť, že ak – ako Súdny dvor pripomína v bode 39 uvedeného rozsudku – majetkové autorské práva podliehajú zásade teritoriality, je to tak preto, že tieto práva nie sú úplne harmonizované, a podliehajú teda odlišným režimom. Z tohto hľadiska sa teda situácia majetkového autorského práva nijako nelíši od situácie osobnostných práv, a najmä od práva na ochranu pred poškodzovaním dobrého mena.

zneužívajúce obchodné alebo daňové konanie určitej spoločnosti, môže byť oznámenie odovzdávané týmto uverejnením vnímané odlišne a môže mať teda odlišný vplyv v jednom členskom štáte v porovnaní s iným členským štátom.⁷⁷

81. Okrem tohto klasického problému medzikultúrneho dialógu (ktorý napríklad vysvetľuje, prečo sa marketingové stratégie podnikov v jednotlivých členských štátoch líšia) môže byť dôvodom na zachovanie mozaikového prístupu nedostatok harmonizácie právnych predpisov o poškodzovaní dobrého mena. Je pravda, že všetky členské štáty prijali právne predpisy proti poškodzovaniu dobrého mena, avšak obsah týchto právnych predpisov, spôsob ich uplatňovania a v neposlednom rade spôsob, akým sa určuje výška náhrady škody, sa môže v jednotlivých členských štátoch značne líšiť, čo často odráža hlboké rozdiely v uplatniteľnej právnej kultúre.⁷⁸

82. V dôsledku toho, ako zdôrazňuje Komisia, môže mať žalobca oprávnený záujem na podaní žaloby na iný súd, ako je súd miesta centra jeho záujmov, aj keď to obmedzí výšku náhrady, ktorú môže získať. Na jednej strane, keďže sú porušenia súkromia a osobnostných práv vyňaté z pôsobnosti nariadenia č. 864/2007, sa rozhodné právo bude určovať podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného uplatniteľných v členskom štáte každého príslušného súdu, ktoré sa môžu podstatne líšiť.⁷⁹ Na strane druhej môže hospodársky subjekt chcieť začať konanie na súdoch členských štátov, v ktorých sa snaží rozvinúť svoje hospodárske činnosti, a nie na súdoch členských štátov, kde už požíva dobrú povesť, práve preto, že jeho povesť ho už chráni pred najzávažnejším poškodzovaním dobrého mena, alebo preto, že bude môcť rozsudok na tomto trhu využiť v tom zmysle, že tomuto rozhodnutiu vydanému miestnym súdom sa dostane väčšej pozornosti v médiách v tomto členskom štáte, oproti rozhodnutiu vydanému súdmi členských štátov, kde sa nachádza jeho centrum záujmov.⁸⁰

83. Domnievať sa, ako sa zrejme domnievajú odporcovia mozaikového prístupu, že by bolo vhodnejšie sústrediť všetky žaloby na náhradu škody na jednom súde, smeruje k prehliadaniu skutočnosti, že ani právne predpisy členských štátov týkajúce sa poškodzovania dobrého mena, ba dokonca ani pravidlá na určenie rozhodného práva, nie sú v súčasnej dobe harmonizované.

84. Bez harmonizácie v týchto oblastiach totiž súdy, ktoré majú výlučnú právomoc rozhodovať o celej škode, budú musieť pri rozhodovaní o každej žalobe o náhradu škody použiť právo každého členského štátu, v ktorom môže dôjsť k tvrdenej škode. To znamená, že súdy budú musieť v prípade každého z týchto členských štátov v zásade zohľadniť rozhodné právo, povesť, ktorú poškodená osoba na tom istom území má, ako aj vnímanie správy verejnosťou týchto štátov.⁸¹

⁷⁷ K nebezpečenstvu poškodenia povesti spoločnosti v dôsledku určitých daňových postupov pozri napríklad PwC, *Tax Strategy and Corporate Reputation: A Business Issue*, 2013.

⁷⁸ V návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [KOM(2010) 748 v konečnom znení], Komisia uviedla, že veci „poškodzovania dobrého mena, pri ktorých sa jednotlivci domáha uznania toho, že médiá poškodili jeho [alebo jej] osobnosť alebo narušili súkromie... sú veľmi citlivé a členské štáty uplatňujú rozdielny prístup pri zabezpečovaní súladu s rôznymi základnými právami, ktoré boli porušené a ktorými sú napríklad ľudská dôstojnosť, rešpektovanie súkromného a rodinného života, ochrana osobných údajov, sloboda prejavu a právo na informácie“. Rovnako podľa názorov, ktoré prezentovali profesor Corneloup a profesor Muir Watt, sa na miesto slobody prejavu a ochrany súkromia vzťahujú veľmi rozdielne právne kultúry. CORNELOUP, S., MUIR WATT, H.: *Le for du droit à l'oubli*. In: *Rev. Crit. DIP*. 2018, s. 296. Pozri tiež KRAMBERGER ŠKERL, J.: *Jurisdiction in On-line defamation and Violations of Privacy: In search of a Right Balance*. In: *LeXonomica*. 2017, zväzok 9, č. 2, s. 90.

⁷⁹ Pozri článok 1 ods. 2 písm. g) uvedeného nariadenia.

⁸⁰ Povesť je jedným z hlavných faktorov pri prenikaní na nový trh, ale táto povesť sa nutne nepremení na okamžité zvýšenie objemu predaja. K otázke právnych komunikačných stratégií pozri BOUTHINON-DUMAS, H., CHEYNEL, N., KARILA-VAILLANT, C., MASSON, A.: *Communication juridique et judiciaire de l'entreprise*. Larcier, 2015, s. 323 a nasl.

⁸¹ Pozri v tomto zmysle BOGDAN, M.: *Regulation Brussels Ia and Violations of Personality Rights on the Internet*. In: *Nordic Journal of International law*. 2018, zväzok 87, s. 219.

85. Možno sa v tejto súvislosti skutočne domnievať, že na vykonanie takéhoto posúdenia by bol vhodnejší iba jeden súd s úplnou právomocou v jednom identifikovanom (alebo identifikovateľnom) členskom štáte?⁸² Nie je možné sa domnievať, že existencia viacerých príslušných súdov je nevyhnutným dôsledkom práva žalobcov na to, aby ich spor bol v súlade so zásadou subsidiarity rozhodovaný súdmi, ktoré, vzhľadom na to, že sú najbližšie k územiú každého členského štátu, môžu najlepšie vykonať skutkové posúdenie, ako aj skutočnosti, že právna úprava každého členského štátu týkajúca sa poškodzovania dobrého mena je rozdielna a z kultúrneho hľadiska citlivá na odlišné právne tradície každého z týchto štátov?⁸³

86. Samozrejme musí byť tiež zohľadnený cieľ predvídateľnosti, ale Súdny dvor podľa môjho názoru potvrdil mozaikový prístup práve po tom, čo tento cieľ dal do rovnováhy s cieľom riadneho výkonu spravodlivosti.⁸⁴

87. Napokon pred opustením mozaikového prístupu je v každom prípade potrebné zabezpečiť, aby neexistovali iné riešenia, ktoré nie sú tak ďalekosiahle, ako je predmetný úplný obrat judikatúry. V tomto smere sa totiž môže zdať menej radikálne jednoducho skombinovať mozaikový prístup s tým, čo by sa dalo nazvať ako „kritérium zamerania“ upravené právom Únie v určitých oblastiach.⁸⁵

88. Podľa tohto kritéria nemôže byť na založenie právomoci súdov členského štátu dotknutý obsah len prístupný prostredníctvom internetu, ale naopak, uverejnenie by malo byť konkrétne smerované na územie dotknutého členského štátu. Pokiaľ by sa malo toto kritérium uplatniť, prispelo by to k zabezpečeniu toho, že iba sudy tých členských štátov, na ktoré bolo uverejnenie konkrétne zamerané, by mohli byť príslušné na základe článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012. To by v súlade s cieľmi sledovanými týmto ustanovením umožnilo znížiť počet príslušných súdov a zabezpečiť určitú právnu istotu a súčasne zabezpečiť, aby medzi súdmi a sporom existovala úzka väzba, čo by teda zaručovalo riadny výkon spravodlivosti.

89. Je pravda, že Súdny dvor vo všeobecnosti odmietol použitie kritéria zamerania na účely uplatnenia článku 7 bodu 2 z dôvodu, že na rozdiel od článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 [teraz článok 17 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1215/2012], článok 5 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 (teraz článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012) nevyžaduje, aby predmetná činnosť „smerovala“ do členského štátu, v ktorom bola podaná žaloba.⁸⁶

⁸² V tejto súvislosti si dovoľím nesúhlasiť s argumentáciou Súdneho dvora v bode 46 rozsudku zo dňa 25. októbra 2011, eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685), že z technického hľadiska nie je vždy možné kvantifikovať množstvo osôb, ktoré správu videli, alebo prinajmenšom mi tento argument pripadá prekonaný. Vlastníci stránok totiž všeobecne na vylepšenie svojej marketingovej politiky používajú také nástroje, ako je Google Analytics. Zhromaždené údaje sú samozrejme približné, pretože niektorí používatelia môžu napríklad používať proxy server. Uvedení výrobcovia však tieto nástroje uprednostňujú, čo svedčí o tom, že ich účastníci trhu považujú za relevantné. Napríklad podľa Wikipédie používa Google Analytics viac ako 10 miliónov stránok, teda viac ako 80 % celosvetového trhu. Okrem toho sa mi nezdá, že by tento približný odhad vyplývajúci z používania týchto nástrojov bol vyšší ako ten, ktorý môžu priniesť iné spôsoby kvantifikácie. Súdny dvor v každom prípade odvtedy uznáva, že používateľov internetu možno geograficky lokalizovať [pozri rozsudok z 24. septembra 2019, Google (Územná pôsobnosť odstránenia odkazov) (C-507/17, EU:C:2019:772, bod 73)].

⁸³ Odôvodnenie 21 nariadenia č. 1215/2012 uvádza, že cieľom tohto nariadenia je minimalizovať možnosť súbežných konaní. Použitie slovesa „minimalizovať“ znamená, že takáto možnosť však môže existovať najmä vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie ďalších cieľov sledovaných uvedeným nariadením. Okrem toho z umiestnenia tohto odôvodnenia jasne vyplýva, že tento cieľ sa má vykonávať na základe pravidiel uplatniteľných na prípady prekážky začatej veci a súvisiace veci.

⁸⁴ Pozri rozsudok zo 7. marca 1995, Shevill a i. (C-68/93, EU:C:1995:61, bod 31).

⁸⁵ Pozri napríklad rozsudky z 12. júla 2011, L'Oréal a i. (C-324/09, EU:C:2011:474, bod 65); z 21. júna 2012, Donner (C-5/11, EU:C:2012:370, bod 27), a z 18. októbra 2012, Football Dataco a i. (C-173/11, EU:C:2012:642, bod 39).

⁸⁶ Rozsudky z 3. októbra 2013, Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, bod 42), a z 22. januára 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, bod 33).

90. Po prvé je však potrebné poznamenať, že skutočnosť, že článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 nestanovuje použitie takejto podmienky, neznamená, že táto okolnosť nemusí byť za určitých osobitných okolností relevantná na určenie miesta, kde škoda vznikla. Možno napríklad uviesť, že v bode 42 rozsudku *Bolagsupplysningen a Ilsjan* Súdny dvor odkazuje na skutočnosť, že sporná internetová stránka mala byť určená osobám usadeným v tomto členskom štáte, čo nasvedčuje tomu, že podľa Súdneho dvora je potrebné sa prinajmenšom v oblasti poškodzovania dobrej povesti na účely určenia súdnej právomoci zamerať na trhy konkrétnych členských štátov.

91. Po druhé, pokiaľ ide o porušenie práv k ochrannej známke, článok 97 ods. 5 nariadenia (ES) č. 207/2009⁸⁷ – ktorý stanovuje výnimku z právomoci v oblasti porušenia práv k ochrannej známke – neobsahuje žiadny odkaz na podmienku, podľa ktorej by bolo potrebné, aby na založenie právomoci súdov členského štátu boli dotknuté internetové stránky určené na to, aby zamerali svoju činnosť na tento členský štát. Na účely založenia právomoci v takýchto prípadoch však Súdny dvor nedávno výslovne zohľadnil skutočnosť, že predmetný obsah na internete, a to reklamy a ponuky na predaj, bol nielen prístupný spotrebiteľom niektorých členských štátov, ale bol im aj určený.⁸⁸

92. Po tretie, pokiaľ ide o vysielanie televíznych programov, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) po preskúmaní obsahu nariadenia č. 44/2001 zistil, že Švédsko porušilo článok 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach v podstate z dôvodu, keďže hneď, ako bol televízny program, hoci bol prístupný mimo Švédska, odvysielaný pre švédsku verejnosť, mal tento štát poskytnúť osobám, ktoré tvrdili, že boli týmto programom poškodené, účinný prístup k svojim súdom.⁸⁹ Zdá sa teda, že ESLP vyžaduje, aby štáty poškodeným osobám umožnili začať konanie pred svojimi súdmi za jedinej podmienky, a to že správa je zameraná na osoby, ktoré sú v nich usadené.

93. Vzhľadom na vyššie uvedené sa teda možno domnievať, že použitie kritéria zamerania by mohlo byť pre judikatúru Súdneho dvora menej radikálnou zmenou ako zrušenie či iné upustenie od mozaikového prístupu. Rovnako má tú výhodu, že bráni uplatneniu právomoci zo strany súdov iného členského štátu, v ktorom existovala iba slabá väzba medzi dotknutým uverejnením na internete a údajnou ujmu, ktorá žalobcovi vznikla, alebo keď sa žalobca snaží prospechársky ťažiť z technickej skutočnosti uverejnenia prostredníctvom internetu na účel získania miesta priaznivejšieho pre svoje konanie. Navyše by použitie takého kritéria, ktoré nie je výslovne vylúčené znením článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, mohlo lepšie vyvážiť ciele blízkosti a zníženia počtu príslušných súdov.⁹⁰

94. Celkovo je teda potrebné uznať, že hľadanie perfektného riešenia v prípade cezhraničného poškodzovania dobrého mena nemá zmysel. Skúsenosti to potvrdzujú. Existujú ťažkosti s mozaikovým prístupom aj s prístupom „jedinej príslušnosti“. Od vydania rozsudku Súdneho dvora vo veci *Shevill* v roku 1991 sa však Súdny dvor rozhodol pre mozaikový prístup. Podľa môjho názoru nemožno povedať, že tento prístup je natoľko nesprávny alebo neuspokojivý, že by na ňom založená judikatúra mala byť teraz zrušená či iným spôsobom nahradená.

⁸⁷ Nariadenie Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Spoločenstva (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 78, 2009, s. 1). Toto nariadenie bolo nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 154, 2017, s. 1), ktorého článok 125 ods. 5 je v podstate zhodný s článkom 97 ods. 5 nariadenia (ES) č. 207/2009.

⁸⁸ Rozsudok z 5. septembra 2019, *AMS Neve a i.* (C-172/18, EU:C:2019:674, body 56 a 65).

⁸⁹ Rozsudok ESLP z 1. marca 2016, *Arlewin v. Švédsko*, CE:ECHR:2016:0301JUD002230210.

⁹⁰ Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:400, bod 68).

95. V každom prípade sa domnievam, že prejednávacia vec nie je tou pravou vecou, v ktorej by mal Súdny dvor zaujať stanovisko k tomu, či má byť mozaikový prístup zachovaný, zmenený alebo dokonca či má byť od neho upustený. Vo veci samej totiž žalobca netvrdí, že predmetný obsah predstavuje znevažovanie, ale že porušuje francúzske právo týkajúce sa *dénigrement*, ktoré je formou uverejnenia nepravdivého tvrdenia, ktoré je schopné spôsobiť poškodenému ujmu.⁹¹ Navyše sa nezdá, že by vnútroštátny súd túto kvalifikáciu spochybňoval.⁹²

96. Vo francúzskom práve nepatrí znevažovanie pod porušenie osobnostných práv, ale pod pravidlá nekalej súťaže.⁹³ Konkrétne sa podľa francúzskeho práva znevažovanie od ohovárania líši tým, že ohováranie vyžaduje, aby kritika bola takej povahy, že môže poškodiť česť, dôstojnosť alebo povesť fyzickej alebo právnickej osoby, zatiaľ čo znevažovanie spočíva vo verejnom diskreditovaní výrobkov hospodárskeho subjektu bez ohľadu na to, či ide, alebo nejde o konkurentov, na účel ovplyvnenia nákupných zvyklostí zákazníkov.⁹⁴

97. Je pravda, že tieto špecifické prvky francúzskeho práva nemajú ako také žiadny vplyv na to, akým spôsobom sa má vykladať článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012. No z voľby navrhovateľky dovoľávať sa tejto kvalifikácie skôr ako kvalifikácie poškodzovania dobrého mena ale nevyhnutne vyplýva, že uplatňovaná škoda má čisto ekonomickú povahu.⁹⁵

98. Podľa judikatúry Súdneho dvora sú v prípade porušenia hospodárskych práv priznaných právnymi poriadkami rôznych členských štátov príslušné súdy týchto členských štátov na prejednanie škody spôsobenej na území ich členského štátu, pretože môžu najlepšie posúdiť, či tieto práva boli skutočne porušené, a určiť povahu škody.⁹⁶

99. Najmä podľa judikatúry Súdneho dvora spor týkajúci sa porušenia práva hospodárskej súťaže môže byť predložený súdom členského štátu, ak tento skutok spôsobil alebo mohol spôsobiť škodu v obvode súdu rozhodujúceho o žalobe.⁹⁷ Presnejšie povedané, ak sa trh narušený protisúťažným konaním nachádza v členskom štáte, na ktorého území údajne vznikla tvrdená ujma, treba sa domnievať, že miesto, kde sa ujma prejavila, sa na účely uplatnenia článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 nachádza v tomto členskom štáte.⁹⁸

⁹¹ Vo francúzskom práve ide o znevažovanie vtedy, keď konkurent šíri informácie, ktorých cieľom je diskreditácia jeho konkurenta, ibaže sa dotknuté informácie týkajú otázky všeobecného záujmu a majú dostatočný faktický základ, a pod podmienkou, že sú vyjadrené s určitou mierou zdržanlivosti. Pozri GRIEL, J.-P.: *Entreprises – Le dénigrement en droit des affaires La mesure d'une libre critique*. In: *JCP ed. G.* 8. máj 2017, č. 19-20, doct. 543, a Cass. Com., 9. január. 2019, č. 17-18350.

⁹² Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že sa domnieva, že riešenie uvedené v rozsudku zo 17. októbra 2017, *Bolagsupplysningen a Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766), týkajúce sa údajného porušenia osobnostných práv, je uplatniteľné aj na konanie týkajúce sa nekalej súťaže vyplývajúcej z údajného šírenia znevažujúcich výrokov na internetových fórach. Podľa môjho názoru však z pohľadu práva Únie existuje značný rozdiel medzi údajným porušením osobnostných práv a porušením čisto hospodárskych práv.

⁹³ Z nedávnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že prístup spočívajúci v centre záujmov konkrétne rieši situáciu, keď osoba tvrdí, že došlo k porušeniu jej osobnostných práv. Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júna 2021, *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19, EU:C:2021:489, bod 31).

⁹⁴ Podľa francúzskeho práva môže navyše znevažovanie za určitých okolností predstavovať aj zneužitie dominantného postavenia. Cour d'appel de Paris (Odvolačný súd Paríž, Francúzsko), rozsudok č. 177 z 18. decembra 2014, *Sanofi a i. v. Autorité de la concurrence* (RG č. 2013/12370). V rozsudku z 23. januára 2018, *F. Hoffmann-La Roche a i.* (C-179/16, EU:C:2018:25), Súdny dvor tiež konštatoval, že dohoda medzi konkurentmi uvádzajúcimi na trh dva konkurenčné prípravky na účely oznámenia určitých znevažujúcich informácií rozhodujúcim orgánom predstavovala obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska cieľa.

⁹⁵ Podľa práva Únie sa ten istý akt môže kvalifikovať odlišne, a preto sa naň môžu použiť odlišné režimy, ak sú použité kvalifikačné kritériá, účel týchto režimov a rozsah nimi poskytovanej ochrany odlišné. Pozri analogicky rozsudok z 27. januára 2011, *Flos* (C-168/09, EU:C:2011:29, bod 34).

⁹⁶ Pozri napríklad rozsudok z 3. apríla 2014, *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, bod 39).

⁹⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2014, *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, bod 57).

⁹⁸ Rozsudok z 29. júla 2019, *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, bod 33).

100. Vzhľadom na to, že v prípade znevažovania sú trhy, ktoré môžu byť dotknuté, trhy, kde sú na jednej strane znevažované služby uvádzané na trh, a na strane druhej trhy, na ktorých boli znevažujúce výroky dostupné, myslím si, že vo veci samej by sa za príslušné mali považovať francúzske súdy, ak má Gtflix Tv skutočne významný počet zákazníkov s bydliskom vo Francúzsku a pokiaľ príslušné výroky boli uverejnené vo francúzštine alebo v angličtine, pretože počet osôb, ktoré týmto jazykom v tomto členskom štáte rozumejú, nemožno považovať za zanedbateľný.⁹⁹

101. Toto riešenie je v súlade s cieľmi zaručenia blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti, ktoré sleduje nariadenie č. 1215/2012, uvedenými v jeho odôvodnení 16. Súdy príslušné na základe článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, teda za okolností vo veci samej súdy miesta bydliska všetkých zákazníkov, ktorí mohli mať prístup k dotknutým výrokom a rozumeli im, treba totiž považovať za najvhodnejšie súdy na posúdenie toho, či dôsledkom znevažovania bola skutočne zmena ich správania.¹⁰⁰ Rovnako to zodpovedá požiadavke predvídateľnosti, pretože každý podnik musí počítať s tým, že ak sa verejne vyjadrí k svojmu konkurentovi, bude môcť byť žalovaný na súdoch rôznych členských štátov, v ktorých tento výrok je alebo bol dostupný a kde tento konkurent mal zákazníkov.

102. Napokon a predovšetkým je toto riešenie podporené požiadavkou súladu medzi výkladom pravidla na určenie právomoci a nástrojmi, ktoré riešia rozhodné právo, uvedenými v odôvodnení 7 nariadenia Rím II.¹⁰¹ Zatiaľ čo kolízne normy týkajúce sa ohovárania nie sú harmonizované, nariadenie Rím II zjednocuje kolízne normy týkajúce sa nekalej súťaže.¹⁰²

103. Pokiaľ ide o nekalosúťažné konanie ovplyvňujúce záujmy určitého konkurenta, ako je to vo veci samej, článok 6 ods. 2 nariadenia Rím II stanovuje, že sa uplatňuje všeobecné pravidlo stanovené v článku 4 uvedeného nariadenia,¹⁰³ a to právo krajiny, kde škoda vznikla.¹⁰⁴

⁹⁹ Podľa štúdie s názvom „Eurobarometer – Europeans and their Languages, 2012“, ktorú uskutočnila spoločnosť TNS Opinion & Social na žiadosť Generálneho riaditeľstva pre vzdelávanie a kultúru, Generálneho riaditeľstva pre preklady a Generálneho riaditeľstva pre tlmočenie Komisie, 34 % francúzskeho obyvateľstva uvádza, že je schopné pochopiť konverzáciu v angličtine. Také percento považujem za dostatočné na to, aby francúzski spotrebiteľia mohli pochopiť správu v angličtine uverejnenú na fóre navštevovanom francúzskymi spotrebiteľmi.

¹⁰⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. júla 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, bod 34), a z 24. novembra 2020, Wikingerhof (C-59/19, EU:C:2020:950, bod 37).

¹⁰¹ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júla 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, bod 41); z 29. júla 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, bod 35), a z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, bod 39).

¹⁰² Hoci nariadenie Rím II neobsahuje definíciu pojmu „nekalá súťaž“, odôvodnenie 21 tohto nariadenia uvádza, že „by kolízna norma mala chrániť účastníkov hospodárskej súťaže, spotrebiteľov a širokú verejnosť a zaručiť riadne fungovanie trhového hospodárstva. Väzba s právnym poriadkom krajiny, v ktorej došlo alebo by mohlo dôjsť k ovplyvneniu konkurenčných vzťahov alebo kolektívnych záujmov spotrebiteľov, vo všeobecnosti spĺňa tieto ciele“. Navyše vzhľadom na to, že ustanovenia Únie sa musia vykladať v súlade s medzinárodným právom, je potrebné zdôrazniť, že Parížsky dohovor ukladá štátom, ktoré sú zmluvnými stranami tohto dohovoru, čo je prípad všetkých členských štátov Únie, povinnosť zabezpečiť účinnú ochranu proti nekalej súťaži, ktorá v zmysle tohto dohovoru zahŕňa „falošné údaje pri vykonávaní obchodu, ktoré by mohli poškodiť dobrú povest podniku, výrokov alebo priemyselnej alebo obchodnej činnosti sťažiteľa“. Vzhľadom na tieto dve skutočnosti sa treba domnievať, že pojem „nekalá súťaž“ v zmysle nariadenia Rím II zahŕňa znevažovanie.

¹⁰³ Toto ustanovenie nepochybne zavádza výnimku z pravidla stanoveného v článku 6 ods. 1, podľa ktorého „mimozmluvný záväzok vyplývajúci z nekalej súťaže sa spravuje právnym poriadkom krajiny, kde došlo alebo by mohlo dôjsť k poškodeniu konkurenčných vzťahov alebo kolektívnych záujmov spotrebiteľov“. Túto výnimku však chápem v tom zmysle, že má za cieľ najmä umožniť prípadné použitie osobitných pravidiel stanovených v článkoch 4 ods. 2 a 3 uvedeného nariadenia. Pozri WAUTELET, P.: *Concurrence déloyale et actes restreignant la libre concurrence*. In: *R.D.C.* 2008/6, jún 2008, s. 512. V dôsledku toho nebude v mnohých prípadoch žiadny rozdiel medzi výsledkom vyplývajúcim z použitia týchto dvoch pravidiel, pretože trh bude často miestom, kde škoda vznikla. Okrem toho sa podľa odôvodnenia 21 uvedeného nariadenia osobitné pravidlo stanovené v článku 6 ods. 1 neodchyľuje od všeobecného pravidla stanoveného v článku 4 ods. 1, na ktoré odkazuje článok 6 ods. 2, ale spresňuje ho.

¹⁰⁴ Z odôvodnenia 16 uvedeného nariadenia vyplýva, že škoda, na ktorú treba na účely určenia miesta jej vzniku prihliadnúť, je priama škoda. Pozri rozsudok z 10. decembra 2015, Lazar (C-350/14, EU:C:2015:802, bod 23).

104. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že francúzske súdy budú mať právomoc, ak sa preukáže, že Gtflix Tv má vo Francúzsku významný počet zákazníkov, ktorí môžu mať prístup k dotknutému výroku alebo výrokom a rozumejú im. Posúdenie týchto skutočností je úlohou vnútroštátneho súdu.

V. Návrh

105. Vzhľadom na to, že žiadosť o opravu údajov a odstránenie určitého obsahu možno podať len na súdoch miesta bydliska žalovaného, alebo na súdoch miesta príčinnej udalosti, alebo na súdoch miesta, kde sa nachádza centrum záujmov žalobcu, navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálnu otázku odpovedal takto:

Článok 7 bod 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že osoba, ktorá sa domnieva, že došlo k porušeniu jej práv šírením znevažujúcich výrokov na internete a ktorá koná na účely opravy informácií a odstránenia obsahov a zároveň aj na účely náhrady z toho vyplývajúcej nemajetkovej a hospodárskej ujmy, môže žiadať na súdoch každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah informácie uverejnenej na internete, o náhradu škody spôsobenej na území tohto členského štátu. Na založenie príslušnosti týchto súdov je však potrebné, aby daná osoba preukázala, že má významný počet zákazníkov v obvode príslušnosti týchto súdov, ktorí môžu mať prístup k dotknutému obsahu a môžu mu rozumieť.